

XVIII. ÉVFOLYAM
20. SZÁM.

BUDAPEST, 1928
JULIUS 10.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A megjelenés.

Távolról sem vagyunk a külsőségek hivei s mint mindenben elítéljük a tulhajtást, a szertelenséget, haszontalannak és léhának ítéljük mi is az öltözködésben való tobzódást, piperköcséget, az ugynevezett divatozást. Mi is megbotránkozással látjuk a térden felül lekaszabolt szoknyákat és kikent-kifent férfifigurákat. Az elegéns salonoktól manapság már a kiscgazda földes szobájáig egyformán az unalomig s az ürességig tárgyalt divatnak tehát nem vagyunk barátai, mégis el kell ismernünk, hogy az öltözködésnek, általában a külsővel való törődésnek komoly szerepe, jelentősége és gyakorlati haszna is van az emberek életében.

Az önbizalom sokszor a külsőn mulik. Sokan tapasztalhatták magukon, hogy milyen kínos érzés az, ha a külső megjelenésükben valami hiba volt.

Az ilyesmi félszeggé teszi az embert, mindig arra gondol, hogy őt most ezért vagy amazért nézik, megszólják, ettől az érzéstől nem bír szabadulni s lehet egyébként akármilyen derekas ember is, nem tudja megállani a helyét úgy, ahogyan arra egyébként képes lenne.

Viszont azt meg minden olvasónk tapasztalhatta már, hogy amikor egy különösen nehéz szolgálatból holtrafáradtan s a fáradtságtól talán kedélytelenül, deprimáltan bevonult, mennyire megváltozott a testi, lelki állapota, mihelyt a mosdóvízzel, ruhakefével és az egyéb olyan eszközökkel, amelyek a külsőnek ápolására szükségesek, rendbehozta magát. A fáradt léptek újra ruganyosakká válnak, a kedély visszatér, a fellépésünk visszanyeri biztonságát, önbizalmát s percekkel előbb még ernyedten pislákoló munkakészségünk is feléled, holott még nem is pihentünk, hanem csak — rendbehoztuk magunkat. Utána aztán a valóságos pihenés igazán üdit és fizikai erőben is rendbehoz.

Tagadhatatlan ugyan, hogy vannak nagyon értékes emberek, akik a külsejükkel mit sem törődnek s vannak viszont nagyon rendesen öltözött, igen ápolat külsejű emberek, akik nem sokat nyúznak a valóságos értékek mérlegén, ezek azonban kivételek. Előbbieknek szívesen megbocsájtja mindenki ezt a bogarukat a különlegesen értékes mivoltukért, utóbbiakat pedig hamarosan kiismerik és lehetetlenné teszik azt, hogy csak a külsejükkel érvényesülni tudjanak.

Az átlagos képességű, átlagos értékű emberek között azonban kétségtelenül azé az előny, aki a külsejére is ad. Ha először találkozunk valakivel, okvet-

lenül, ösztönszerűen beosztjuk a szimpatikus, vagy nem szimpatikus embereink közé, közömbösen csak nagyon futólag látott emberek hagyunk bennünket. Ebben a bizonyos első benyomásban pedig a külsőnek szinte döntő szerepe van, magának az első benyomásnak meg szinte döntő a hatása a későbbi végleges ítéletünkre.

Jó vagy rossz megjelenéssel egy csapásra lehet csatát nyerni vagy veszteni. Jó benyomást keltve sokkal könnyebb a belső értékeknek, használhatóságnak teret nyerni, mint a rendezetlen külső okozta rossz benyomás után. Egy rendesen öltözött, gondozott külsejű járőr már a megjelenésével sokszor eléri a kívánt eredményt, míg a gondozatlan külsejű járőr sokszor a törvényadta eszközökhöz kénytelen folyamodni, hogy intézkedéseinek érvényt tudjon szerezni s juthat így nehéz, súlyos felelősséggel járó helyzetbe csupán azért, mert a külső megjelenését elhanyagolta.

De eltekintve az ilyen praktikus, gyakorlati jelentőségtől, az öltözködés már csak azért is komoly figyelmet érdemlő része az életünknek, mert a velünk született szépérzék követeli, hogy törődjünk vele s ki-elégítsük. Maga a természet is pompásabbnál pompásabb szín- és formagazdagsággal vesz körül bennünket, lehetetlen, hogy az ember ezt észre ne vegye s ne törekedjék ebbe az Istennelta pompás környezetbe harmonikusan, csinosan és jól ápoltan beleilleszkedni. Ezért azoknak, akik a külsőt semmire sem értékelik, azt vagyunk kénytelenek üzeni, hogy gyökeresen nincs igazuk.

Mi csendőrök anyagban, színben, formában egész az aprólékossáig egyformán szabályozott ruhát, egyenruhát viselünk, de az is igaz, hogy az egyenruha is annyifajta, ahány ember viseli. Az ember az egyenruhában sem tagadja meg önmagát és az egyenruha külseje is magán viseli a hordozója egyéniségét.

Az egyik tojás pontosan olyan, mint a másik s mégis szívesebben nyulunk a tiszta, mint a poros, maszatos héju után. Pedig a tartalma mindkettőnek ugyanaz.

Az a csendőr, aki magánéletében is tekintélyt és tiszteletet akar tartani a lakosság körében, a legteljesebb tudással, a legodaadón szolgálatteljesítéssel s a legkifogástalanabb magánélettel sem képes azt elérni, ha a külsejére nem ad. A gondozott külső tiszteletet parancsolóan emeli ki környezetéből az egyenruha viselőjét, de a gondozatlan egyenruhát viselő ember társaságban is szánalmas figura. Mert feltűnő, mindenki észreveszi rajta a legkisebb rendtelenséget is s ha észrevett valami ilyesfélét, rögtön kész az ítélet. Nem csak arra az egy emberre vonatkozólag, hanem az egész testületre általánosítva. Aki tehát egyenruhát huz magára, az kötelezettséget vállalt, hogy úgy a maga, mint a testülete érdekében ügyelni fog arra, hogy arra szégyent külsőségekben se hozzon.

Az új Kbtkv. tervezetéről.

Irta: Dr. CZIÁKY FERENC hadbíró őrnagy.

A Kbtkv. tervezetének II. része a katonai büntetésekről, a katonai vétségekről és azok büntetéséről intézkedik.

A legfontosabb alapelve tervezetünk e részének — amint jelen értekezésünk elején (megjelent a Csendőrségi Lapok f. évi 15. és 16. számában) kifejtettük volt — az, hogy a katonai bűncselekmény alanyai tekintetében feladja a jelenlegi Kbtkvünknek azon rendelkezéseit, miszerint csakis a harcos állományhoz tartozó egyének követhetnek el ilyen bűncselekményeket.

Ez az álláspont, míg egyfelől megfelel a modern európai Kbtkv-ek (francia, holland, svájci stb.) rendelkezéseinek, másfelől egy hatalmas lépéssel viszi előre a katonai társadalom különböző ágazatához tartozó állománycsoportokat az egyenlő elbánás elve felé vezető uton; esetleg azt a reményt is magában hordja, hogy ezáltal is közelebb jutunk a jogok és kötelesek harmoniájához és az állománycsoportok között fennálló megkülönböztetések kiküszöböléséhez.

Ezen általános érvényű elv leszögezése után nézzük meg az egyes bűncselekmények fogalmi körét s mutassuk be azokat vázlatos kivonatukban.

Először is ismerkedjünk meg tehát a *függelemsértés* fogalmi körével.

A mai Kbtkv. a függelemsértés meghatározásánál csak az előjárót említi meg, mint aki ellen függelemsértés akár tiszteletszegés, akár a parancsának nem engedelmeskedés által elkövethető. A feljebbvalóról nem emlékezik meg. Ennek oka abban rejlik, mert a mai Kbtkvünk megalkotásakor még nem történt meg

az előjáró és feljebbvaló fogalmi körének különválasztása és e két hatalmi kör egy fogalomban volt egyesítve.

Mikor azután — jóval később — a Szolg. Szab.-unk a két fogalmi kört egymástól precízen különválasztotta, a katonai birói joggyakorlatra hárult a feladat, hogy a függelemsértés törvényes fogalmi körébe a feljebbvalót is belevonja és e fogalomkör passzív alanyává tegye.

A tervezetünk ezen a birói joggyakorlatunk által kitaposott, a katonai szolgálati viszonyok követelményeinek megfelelő utakon halad, amikor azt mondja ki, hogy függelemsértés az *előjáróval szemben úgy engedetlenséggel, mint tiszteletszegéssel, míg a feljebbvalóval szemben tiszteletszegéssel* követhető el. Tehát a tervezet szerint úgy a feljebbvaló, mint az előjáró büntetőjogi védelemben részesülnek az alantosok, illetve alárendeltek fegyelemellenes magatartásával, utóbbiak függelemsértő cselekményeivel, avagy jogellenes támadásaikkal szemben.

E ponton tehát az egymással szemben álló fent megnevezett fogalmi kört betöltő személyek úgy jelentkeznek, mint a függelemsértés passzív és aktív alanyai.

Az előjáró tudvalevőleg az, akit a parancsadás joga megillet. A parancsnak viszont a célját illetőleg a köz (a szolgálat) érdekében állónak; tartalmát illetően lehetségesnek, keresztülvihetőnek; minőségét illetően pedig jogosnak, helyesnek, törvényszerűnek kell lennie. Csak az ilyen feltételek mellett kiadott parancs részesül büntetőjogi védelemben, t. i. abban a védelemben, hogy azon alárendelt, aki az általánoságban vagy a saját személyére nézve kiadott és őt kötelező *ilyen* parancsot nem teljesíti, vagy azzal szemben az engedelmességet megtagadja, az az államhatalom akaratából büntetésben részesüljön.

Üzenet Anyámnak!

Megjött a nyár

*S jó anyám, mint annyi éven át,
Most is hazavár.*

Kicsi szobámat újra rendezi.

Hófehér falát is átmeszelteti,

Uj vánkosokat tesz az ódon ágyba,

Friss, kerti virágot kerek asztalára.

Ki-kinyilik a ház zsalus ablaka

S várja epedve, jön-e a fia?

Nap-nap után száll, éj-éjre jár

S anyám fiára mindhiába vár.

Tudom, elmondja minden alkonyon:

»A rossz gyerek, mért késik oly nagyon?»

Máskor ilyenkor már itthon pihen...

No, de majd tovább marad itt velem!«

Eljár a nyár

S anyám e nyáron mindhiába vár!

Nem! Nem megyek, ha szíven szakad is,

Fáradt vagyok, de nem tudnék pihenni

Tépett magyar földön, hol idegen az ur!

Nem! Nem megyek!

A szívemet kellene kivenni,

Hogy nézni tudjam az ismerős vidéket,

A fülemből ólmot önteni,

Hogy ne halljam a csúf beszédet

Azon a földön, hol magyarul zengett az ének!

Nem! Nem megyek, mert érzem, tudom,

Ha a fejemet az anyám keblére hajtom,

Azt mondja majd a szíve verése:

»Hiába volt az áldozat vetése,

Hiába a testvér, fiu halála,

Hiába a szív visszafojtott gyásza,

Meghalt az anya s jiaik közös anyja,

Meghalt az áldott, szép magyar haza!«

Tudom, könnyes szeméből azt olvasnám ki:

»Fiam! Ne pihenj! Eredj tenni-tenni,

Hogy feltámadjon újra a haza,

Öreg anyádnak ez az óhaja,

Mert magyar földben akar megpihenni!«

Nem! Nem megyek, ha a szívem szakad is ki.

De megüzenem édes jó anyámnak:

»A kis szobát csak tartsa rendben szépen,

Ha nyáron nem, tán megjövök a télen!«

Meg! Megjövök a szabadtó sereggel,

Hiszen már nem késhet soká a reggel,

A feltámadás nagy reggele,

A leszamolás nagy hősi ideje,

Mikor a bűnök büntető cstorát

Megsuhogtatják s hajrát kiált

A némaságra kárhozott magyar,

Kardot ragad a bilincsbe vert kar,

Hogy lemossa a gyalázat bélyegét

S lássa ragyogni a szebb jövő égét!

Meg! Megjövök,

Ha nyáron nem, a télen

S ha nem lesz virág, hát majd a vérem

Piros virágát hintem szét a kis szobába,

Ezen általános érvényű katonai szolgálati elvek gyakorlati alkalmazást nyernek a Kbtkv. új tervezetében is.

A cselekmény *elkövetési módja* a tervezet szerint *különböző lehet*: legenyhébb alakja a parancsnak *gondatlanságból* történt nem teljesítése, fokozottabb alakja ennek a parancsal szemben való *egyszerű, de tudatos passzív magatartás*, még feljebb, szigorubb alakja azon eset, amikor a parancs teljesítése *nyíltan megtagadtatik*. Végül a legsúlyosabb alakjaiban úgy áll előttünk e cselekmény elkövetési módja, mint a parancsot kiadott előljáró elleni *erőszakos ellenszegülés*. Tehát az az eset, amikor az alárendelt nemcsak a kapott parancscsal szemben, hanem a szolgálati parancsot kifejezésre hozó előljáró személyével szemben is ellenszegül akár fizikai erőszakoskodással, akár veszélyes fenyegetés útján.

Ezek tehát azok a skálák, azok a fejlődési fokozatok, amiken keresztül elérikbe tárul a tervezetben a függelemsértés elkövetési módja.

Ezen általános, hogy úgy mondjam rendes, elkövetési módokon kívül, azok mellett foglalkozik még tervezetünk *két különleges elkövetési móddal* is. Ezek a következők:

Az egyiket a 77. §. hozza kifejezésre, mely így hangzik: »Az a katonai egyén, aki előljárójától *szolgálati ügyből kifolyólag lovagias uton elégtételt kér*, 5 évig terjedhető börtönnel büntetendő«. Sőt még azt is hozzáfűzi, hogy: »ezt a rendelkezést akkor is alkalmazni kell, ha az előljárói viszony időközben megszűnt«.

Ezzel a rendelkezéssel a tervezet az előljárói jogkört akarja védelmébe venni, nehogy az alárendelt azt a lovagias eljárás mezébe öltöztetett eszközökkel megtámadás vagy veszélyeztetés tárgyává tegye. Erre a

rendelkezésre feltétlenül szükség van, hiszen a világháború után felmerült lovagias ügyek egynémelyikéből azt a tapasztalatot szerezhettük, mikép azok mögött sokszor egy — a becsületvédelmi törvényt megkerülő — hajsza folyt le, az erősebbek vagy az olyan egyének hajszája a gyengébb ellen, akinek nem volt, nem lehetett veszteni valója s aki a lovagias eljárás mögött rejlő párbajban csak nyerhetett. Már pedig az államnak fontos érdeke fűződik ahhoz, hogy az előljáró ilyen molesztálásoknak ne legyen kitéve, hogy ő szolgálati jogkörét — bár felelőssége tudatában — akadálytalanul teljesíthesse.

Különben ez a rendelkezés nem újsággént jelentkezik, mert a jelenleg érvényben levő Kbtkv.-ünk 155. §-a is tartalmaz ehhez hasonló — bár nem ilyen precíz körülírású — rendelkezést.

Itt felvetődhetik az a kérdés: hát az előljárók esetleges önkénykedéseivel, szolgálati visszaéléseivel szemben hol találhatnak az alárendelt jogvédelmet? Erre kézenfekvő a feleletadás. A jelenlegi Kbtkv.-ünk 289. §-ának azon rendelkezésében, amely a szolgálati hatalom áthágásainak eseteit sorolja fel, továbbá rendelkezésre állanak az alárendeltnek a Szolg. Szab. I. részének a panaszemelésre vonatkozó rendelkezései is.

Tervezetünk pedig VII. fejezetében írja elő és szabályozza az alárendelt jogvédelmét. Tehát egyenlő körülménnyel gondoskodik arról, hogy a szolgálati rendben az egyensúlyozottság mindenkor meglegyen.

A *másik különleges módja lehet a függelemsértés elkövetésének* azon eset, amikor az alárendelt előljárója, illetve az alantos feljebbvalója ellen, annak sérelmére *rágalmazást* vagy *becsületsértést* követ el.

Tervezetünk erre vonatkozólag a következőket mondja:

*Mikor leborulok az Istent áldva
S anyámmal együtt imádkozom
Hazámért! Oh, akkor tudom,
Lesz kárpótlása a mulasztásnak,
Ijju öröme az öreg háznak!*

*Most nem megyek, de megüzenem jó anyámnak:
»Csak tartsa rendbe a kis szobámat«.*

Szabó Gábor.

De én nem birtam a fogoly életet, megszerezve a fogolyor fegyverét, leugrottam a vonatról és nekivágtam a kirgiz mezőségeknek.

Később már a kirgizektől lovat is szereztem. Egy hajnalon jó Csillag lovammal vágláztam a harmatos mezőkön. Gyönyörködtem az ébredő mezőség hajnali életében. Térdem szorítására Csillag lépésbe fogta az iramot, én pedig neki szabadítottam tekintetemet a végtelen mezőségek és kalandoztam puha, napsugaras szőnyegén.

A nagy csendességbe tevékeny hangzott, a mezőségen át, a karaván uton, egy tevesor hosszú vonala porolta az utat. Lovam megállt. Éreztem, hogy ideges. Figyelt valamit.

Kutatva siklott végig tekintetem, keresve, mit lát. Messze, jó iramodásnyira, valami fehérség mozgott ide-oda.

Valami szokatlant éreztem benne én is, mint a lovam. Előrevágtattam.

Már egész közel jártunk, de még akkor sem tudtam, hogy mit is látok, annyira szokatlan, érthetetlen volt.

Csillag megállt.

Én pedig nyakán előrehajolva, hámultam azt a kis, fehéringes csodát. Azt a piriagó kis szőke leánykát, aki ott futkosott a füben, egy kis apró nyulat kergetve.

Addig reánk sem hederített, míg meg nem fogta. Aztán dédelgetve simogatta, majd hallom, hogy mondja:

— Du süsse Mausil

Önkéntelenül is végigsuhant tekintetem a mezőségen, mert tudtommal itt a közelben sehelse laktak német telepek. A kicsike észrevett.

Minden félelem nélkül emelte rán: szemét. Megszólalt.

Csendőr a kirgizek között.

Írta: NÉMETHY TIHAMÉR.

Szerették a halk szavú, erős kezű, meleg szivű őrsparancsnokot. Szívesen látott vendége volt a plébánosnak. A falu urait meghódította lelke, egyénisége.

Most is együtt ülnek. A tikkasztó nyár melege megenghül a vadszölő árnyékolta, csilapos tornác hűvösében.

Csak az öreg plébános csibukja szorog a nagy csendben, a többi hallgatva figyel.

— Nem a csendőregyenruha teszi a csendőrt. A lelke, szíve legyen igazi csendőr. Mert aki azzá nevelődött, lehet bármi, bárhol, csendőrneked kell maradnia minden cselekvésében.

Tudják az urak, hogy az orosz betöréskor, ott a mármarosi hegyek között én is orosz kézbe kerültem.

Mikor sebemből felgyógyultam, Turkesztánba szállítottak az oroszok.

»Ha a tiszteletszegés *rágalmazásban* vagy *becsületsértésben* áll s ez csupán felhatalmazásra volna üldözhető, a függelemsértés e nemének üldözéséhez is felhatalmazás kell.«

E szakasz rendelkezései nagyobb figyelmet és bővebb megvilágítást érdemelnék két okból is: először is azért, mert a mai helyzettel szemben változást jelentenek. Másrészt azért is, mert gyakori előfordulási lehetőségüknél fogva nagyobb jelentőségüeként jelentkeznek.

A mai katonai birói joggyakorlat némiképp szétfolyó abban a kérdésben, hogy az előjáró (feljebbvaló) ellen rágalmazás vagy becsületsértés formájában elkövetett támadások miképp bíráltsanak el.

Ennek a szétfolyódásnak az oka abban rejlik, hogy a katonai bíróságok és ügyészek csak *jog* (törvény) alkalmazó hatalommal vannak felruházva, *jog* (törvény) *alkotási* joguk nincs, sőt még csak azt sem tehetik meg, miképp a törvénnyel ellenkező, ugynevezett törvényrontó jogszokást, ilyen tartalmu birói gyakorlatot kezdjenek és folytassanak.

E ponton a bíró sem evolúcióra, sem revolúcióra nincs berendezkedve. A bíróságok munkája mindenkor konzerváló, jogalkalmazó, egyensúlyozó, rendfenntartó tevékenység, mindenféle kezdeményező, reformáló hajtáskör nélkül.

A mai birói gyakorlat utját tehát a Kbtvk. a következő módon írja elő:

A polgári Btkv.-ből általunk jól ismert hamis vádat (Btkv. 227. §-a) jelenlegi Kbtvk.-ünk 514. §-ában *rágalmazás büntettének* nevezi és abból az alapfelfogásból indul ki, miképp e rágalmazás *magánszemély ellen* elkövetett cselekmény.

A polgári büntetőjog (1914: XLI. t. c. 20. §-a) szerinti hatóság előtti rágalmazást a Kbtvk. IX. feje-

zetében, közelebbről a 760. §. a) betűje alatti részében a becsület biztonsága elleni vétségnek veszi és ezen fejezet alá, ezzel egyenlő elbánás alá veszi azokat a cselekményeket is, amiket a polgári Btkv. (194: XLI. t. c. 1. és 2. §-ában) rágalmazás, illetve becsületsértés vétségeként határoz meg.

De ezenkívül egy külön szakaszban (516. §.) határozza meg a becsületsértéseknek súlyosabb természetű, a tisztai állás tekintélyét sértő eseteit, ha azokat tisztek egymás között, egymás ellen követték volt el.

Végül az előjáró (feljebbvaló) tettelegesen megbántásában már a függelmi szempontok védelmét keresi, amikor a Kbtvk. 147—148., 152—154. §-aiban függelemsértés büntettének nyilvánítja és így rendeli büntetés alá venni.

Tehát hol a katonai delikumok csoportjában, hol a közönséges büntettek, hol végül a közönséges vétségek fejezetei körében, más és más elvi irányu és egymástól elütő alaptermészetű cselekmények csoportjából kell ma összeszednünk azokat a jogvédelmeket, amik az előjárók (feljebbvalók)-at az alárendeltek (alantosok) *rágalmazó* vagy *becsületsértő* cselekményei ellen körülveszik. Ezért mondunk fentebb, hogy mai katonai birói joggyakorlatunk ilyen elszórt utakon kénytelen haladni.

Mondanunk sem kell talán, hogy az ilyen rendszertelenség mennyi különféle jogi magyarázatra adhat alkalmat és mennyire nem kedve, az egyöntetű birói joggyakorlat kifejlődési lehetőségének.

A tervezet fent ismertetett rendelkezése után ítélve a jövő katonai birói gyakorlata már határozott mederben fog folyni és a következő álláspontokra helyezkedhetik:

Az előjáró (feljebbvaló) ellen az alárendeltek (alantosok) részéről elkövetett olyan cselekmények,

— Jó hogy jössz, bácsi, mert ezt a nyuszt haza akarom vinni Anyucinak.

Mikor kérdezgetni kezdtem, hogy hát hol van Anyuci, bájos komolysággal mondta:

— Majd Iva megmondja, csak őt várom, mert mikor elaludtam azt mondta, mire felébredek, már otthon is leszünk.

Hosszas beszélgetés után kezdtem megérteni, mi történetett ezzel a pici négy éves leánykával.

— Valaki — az az Iva — itt hagyta a végtelen mezőségen, sok száz kilométerre embere lakta helytől.

Délre tölem az Aral-tó, partja mentén ott huzódik a középpázsiai vasut, talán ezen jött... Nem... nem tudom megérteni. Ki lehetett az, aki ezt a pici lánykát itt hagyta?

Magam elé ültettem a lóra.

Megindultam a kirgizek földjén, egy talált kis leánnyal a karomon, keresni az anyját.

Napokon át tartott az út. A folyó mentén haladtam, mert ott gondoltam nyomot találni.

Ha kirgiz Aul*) került utamba, betértem hozzájuk. Ilyenkor, amíg ott pihentünk, kecsketejjel jól tartottam védenemet. Aztán vándoroltam tovább.

Mikor az este leszállt szakaszaul**) gyökeret szedtem össze és tüzet raktam. Az első este történt, hogy a pici kis vándornak izlett a frissen sült saslik,***) kezeckéjét kinyújtva kért. Jó ízűen evett. Aztán álmos szemecskékel nézett reám.

*) Aul, kirgiz falu. Több (jurta) — sátorból áll.

**) Libatophoz hasonló növény, karvastagságú gyökereik, amelyek szőlővenyige szerűek, a kirgizek tüzelésre használják.

***) Vékony pálcikákra húzott apró juhhus darabkák, szabad tűz paraszán sültek

Bácsi, te nem tudod, hogy én a babámmal szoktam aludni, de nincs... nincs.

És kicsi rózsaszín tenyerét széttárva mondogatta:

— De nincs... de nincs.

Lassanként elálmosodott. Köpenybe takargattam, hogy a szunyogok ne marják össze, azután kamisból (sásféle) babát kezdtem a részére csinálni. Ugyetlen a férfikéz az ilyen munkához. Jól sikerült-e nem tudom, de másnap olyan nagy örömmel ölelgette, boldogan csókolgatta.

Egyik nap telt a másik után. Már egy pár német telepesnél bent jártam, de nem hiányzott sehonnét a gyerek.

Az a kicsi gyermek volt a bűvös kulcs a szívükhöz. Mikor megtudták, mi járatba vagyok, tárt karokkal fogadtak, mintha csak régen nem látott családtag lettem volna, elhalmoztak mindennel.

Fent jártunk a Dzsingán-hegy lejtőjén, keresve azt a német telepest, aki itt fent lakik, mert az egyik kirgizvadász úgy emlékezett, hogy ott látott egy ilyen kisleányt, mikor a múlt ősszel arra járt.

A folyó folyását követtem, mert a vadász szavai szerint viz mellett áll a házuk.

Már bizonyos féltéssel gondoltam arra, hogy meg kell válnom kicsike vársamtól, akit hosszú heteken át tartó vándorlásom közben nagyon megszerettem.

Végre egy nap estéjén duzzasztóhoz értem. A víz zsilipel volt elzárva. A kis csatorna át kiömlő viz hatalmas kereket hajtott. Egy fűrésztelepen voltam.

Körülnéztem. Nyitott ablakon át lámpafény szűrődött ki. A lovamat odaindítottam. A szobába láttam.

Az asztalnál ült egy nő és egy férfi. A nő beszélt:

melyek az 1914: XLI. t. c. (b. v.) 1., illetve 2. §-a szerint rágalmazás vagy becsületsértés fogalmi körét kimerítik, *mindenkor függelemsértés vétségeként* lesznek elbírálva. És pedig azért függelemsértésként, mert az ilyen alárendelt (alantos) cselekményével elsősorban és főként nem a sértett magánszemélye, hanem a sértettnek, mint feljebbvalónak (előljárónak) személyében megtestesülő katonai szolgálati tekintélyt sérti meg elsősorban. A katonailag szervezett társadalmakban ugyanis a domináló érdek a katonai rend védelme.

Ha pedig az alárendelt ezen cselekménye a fent vázoltnál súlyosabb, vagyis olyan természetű, mikép betölti azt a fogalomkört, amit a polgári Btkv. nyomán »hamis vád« vagy »hatóság előtti rágalmazás« gyanánt ismerünk, akkor a bíróság (ügyész) halmazatot fog megállapítani, vagyis a tettest hamis vád (hatóság előtti rágalmazás) mellett függelemsértésben is ki fogja bűnösnek mondani.

Ezekből viszont az is következik, hogy a feljebbvaló (előljáró) ellen elkövetett rágalmazási és becsületsértési cselekmények — mint a tervezet szerinti függelemsértések — nem a sértett magánindítványára, hanem hivatalból lesznek üldözhetők.

Ezek után a függelemsértésre megállapított büntetések nagyságát vizsgálva azt látjuk, hogy az különböző körülményektől függ. Először is az időponttól, amikor azok el lettek követve. Magától értetődik ugyanis, hogy háboru idején nagyobb fontossága van a katonai szolgálatnak és az államérdek megköveteli háboru idején a függelemellenes cselekmények súlyosabb elbírálását.

Ezen kívül fontos a parancs természete, sulya, jelentősége. Fontos az engedtlenség beállott vagy várható volt következménye. A tiszteletszegéssel elkövetett függelemsértés esetén pedig a tiszteletellenesség foka;

végül a közvetlen sértett (feljebbvaló) és a tettes közti katonai rangviszony különbözősége is.

A függelemsértésnél nem lehet figyelmen kívül hagynunk azt a tényt sem, hogy ezen cselekmény úgy jelentkezik, mint a katonailag minősülő cselekmények *alapcselekménye*, mert hiszen minden katonai intézmény és minden katonailag szervezett testület alapja a fegyelem. Ha ez megszűnik, úgy a leghatalmasabb, milliós hadseregből is csak egy erőtlén, minden egységes szellem és átütő erő nélküli jelentéktelen népcsoport lesz.

Nyilván ebből az alapból indul ki a tervezetünk azon rendelkezése, mely azt mondja ki, mikép: »ha a megzavart fegyelem helyreállítása elrettentő példaadást tesz szükségessé«, »a halálbüntetéssel sújtott eseteiben rögtönítelő eljárásnak van helye«.

Itt, a függelemsértés körében magyarázatot igényel még tervezetünknek 75. §. első bekezdésében körülírt azon rendelkezése is, miszerint azon alárendelt (alantos), aki előljárójáról (feljebbvalójáról) valamely olyan tényt állított, hirtelt, vagy olyan tényre utalt, ami rágalmazást, vagy becsületsértést foglalna magában, mentesül a büntetés alól akkor, ha állítása valódiságát bebizonyítja.

Tervezetünk ezen rendelkezése egyrészt megfelel a polgári büntetőjog becsületvédelmi rendelkezéseinek, melyek abból a felfogásból indulnak ki, hogy igazi becsületes embernek nem kell félnie attól, hogy tetteit bizonyítás és bírói vizsgálat alá vonják.

Másrészt e rendelkezések összhangban állanak a nálunk a katonai rendről, a tekintély elvéről alkotott és kifejeződött elvekkel. Ezek azt tartják, hogy az igazi előljárók (feljebbvalók)-nak alárendeltjeik előtt mindig és minden tettükben gáncsnélküli lovagokként kell szerepelniük és a becsület öréke, a törvény és

— Értsd meg, ma kihúztál a zuhogóból, de holnap újra megteszem. Így nem tudok élni, meg akarok halni.

— Szóval már nem szeretsz?

— Tudod, hogy szeretlek. Megmutattam akkor, amikor idekövettelek. Amikor elvesztetted balkarodat és a fess gárdatiszt civil lett, bebizonyítottam, hogy nem az uniformisod kellett, hanem téged szerettelek. Nem bántam meg, hogy feleséged lettem. Nem, hogy elhagytam a gazdag leányok kényelmes életét. Követtelek téged ide Turkesztánba, mert meg akartad mutatni, hogy egy kézzel is különb férfi vagy, mint más kettővel.

— Bebizonyítottad. Hat eszterdő alatt mindent megteremtettél. Gazdaságot, kényelmet. Mindenünk megvolt.

— Drága kicsi leányunk.

— De a háboru elvette azt is. Ha az orosz cseléd nem akar rajtunk, németeken, bosszút állani, mert az ő ura elesett a német fronton, akkor nem lopta volna el a mi drága Stefikénket. Lehet, hogy meg is ölte azóta. Ki tudja, mi van vele?

— Én az ölemben alvó kis társamra néztem, aki félrebillentett fejjel nyugodtan aludt. Lassan kihámoztam a takaróból. Álmából felcsókolgattam.

Vigyázva, óvatosan az ablak párkányára állítottam.

Egy ideig nem vették észre, de a kis Stefi sehogy se tudta megérteni, miért kell neki állni, mikor ő tovább is aludni szeretne. Szemecskéit ki sem nyitva mondotta:

— Lass mich, no, lass mich!

Az anya hallotta meg először.

Arcán megdöbbenés ömlött el egy pillanatra, de azután

kacagva, sirva, sikkolva vetette magát előre és ragadta magához a gyermekét.

Nem keresték, hogy honnét, nem kérdeztek semmit, csak a gyermeküket látták, boldogan érezték.

Két embert ilyen nagy boldogsággal örülni akkor láttam először és — utoljára.

Egy ideig még néztem be a boldogság otthonába. Azután lovam megindult.

Mentünk be az erdő szélén a nyugalmas éjszakába.

Felénk hangzott csengőn, tisztán, a csillagokig hatón egy boldog asszony, az édesanya kacagása, akinek mindene megvolt.

— Én pedig mellekre csuklott fejjel mentem a nagy éjszakába, kifosztottan, egyedül...

Akkor megszöktem a köszönet elől, de hiszem, hogy egy boldog anyasziv hálája megtalált. Már van nekem is egy csodálkozó szemű szőke kicsi lánykám, akinek mosolygása, puha, rózsás kezecskéje simogatása megvigasztal minden fájdalomban, mindenért.

— És két kicsi bátyjával bizonyítják nekem, hogy a legnagyobb érték azoknak ott napkeleten és nekem itt — a gyermek.

*

— Így voltam én csendőr a kirgiz mezőségben is. Nyomoztam egy anya után, akinek a gyermeke egy bűncselekmény áldozata lett volna, ha engem arra nem visz az Isten keze s ha nem az igaz magyar csendőr szíve dobogott volna a kopott fogolyrongy alatt is.

■

jog tisztelőinek kell lenniök. Törvényes módot kell tehát nyujtanunk ahhoz, hogy az előljárók (feljebbvalók) minden tette szükség esetén közérdekből bírói megvizsgálás keretében bizonyítható legyen.

Természetes másrésről tervezetünk azon rendelkezése, hogy ez a valódiság bizonyítása nem jelentheti a feljebbvalók (előljárók) okatlan meghurcolását, hanem csak a szolgálati (közérdek) vagy az igazoltan jogos magánérdek teheti e valódiság bizonyítását megengedhetővé.

Végül a modern hadseregekben a fegyelemről alkotott alapelveknek jogi következményét látjuk tervezetünknek azon rendelkezésében, hogy »ha a tettes *nyomban* az előljárója, vagy feljebbvalója szabályellenes bánásmódjából eredő erős felindulástól ragadtatta magát a függelemsértésre, a büntetés a törvényben megállapított legkisebb mértéken alól is, sőt a megállapítottnál enyhébb büntetési nemben is kiszabható«.

Ezen rendelkezés annak az elvnek a folyománya, mikép az előljáró (feljebbvaló) fegyelmet csak akkor tarthat fenn, ha önmagát is fegyelmezni tudja, ha a szabályokhoz alkalmazkodik, alárendeltjei személyiségét és katonai mivoltában benne rejlő emberi méltóságát elismeri és minden tetteben törvényes alapokon mozog.

Itt felvetődhetik a kérdés, vajjon a jogtalanul, szabályellenesen fellépő előljáróval (feljebbvalóval) szemben nem adhattuk volna-e meg az alárendeltnek (alantosnak) az engedelmség megtagadás jogát, illetve az ilyen esetben az engedetlenséget indokolt okból megtagadott katona egyáltalában felelősségre vonható-e?

E kérdésre csak nemmel felelhetünk azért, mert ezzel az önbíráskodási eseteknek nyitnánk tág kaput, amivel helyrehozhatatlanul ártanánk a fegyelmi szempontoknak.

Azért intézkedik a fenti módon tervezetünk, ami által mindkét irányban kielégítően oldja meg ezt a kérdést.

Tervezetünk második részének II. fejezete a *zendülésről* és a *bujtogatásról* intézkedik.

Előbb a függelemsértés fejezeténél azt mondtuk volt, hogy a függelemsértés a katonai büncselekmények alapcselekménye, mert a fegyelem az alapja minden katonailag szervezett társadalomnak. Ha ezt a gondolatot folytatjuk, úgy a zendülés úgy mutatkozik, mint a függelemsértésnek egy hatványozottabb alakja, mert hiszen a katonai büntetőjogászok a zendülést úgy szokták meghatározni, hogy az »tömeges függelemsértés«. Ha tehát a függelemsértés a katonai szolgálati rendet illetően fontos és jelentőségteljes cselekmény, úgy annál inkább áll az a zendülésre, amelynek természete és lényege az egész katonai szolgálati rend ellen irányul.

Tervezetünk 84. §-a a zendülésről a következő fogalmi meghatározást adja:

»Ha három vagy több katonai egyén közösen és egyetértve a katonai szolgálati renddel, előljáróival vagy ezek parancsaival szembeszáll, vagy evégből összebeszél, zendülést követ el. Zendülés az e célból való csoportosulás is.«

Ha e meghatározást alkotó cselekre szétbontjuk, a következőket találjuk: A zendülés alanya három vagy több katonai egyén. Ezen elvi jellegű szabály alól tervezetünk 89. §-a annyiban tesz kivételt, hogy kimondja azt, miszerint »ha két katonai egyén zendülés előidézését közös egyetértéssel elhatározta, zendü-

lésre szövetkezés miatt büntetendő«. Ezen kivétel azonban nem meggyöngíti, hanem megerősíti azon szabályt, miszerint a zendülés alanya legalább is három, egységes akaratelhatározással eljáró és a katonai szolgálati rend ellen céltudatosan fellépő katonai egyén lehet.

A cselekménynek *jogi tárgya* a katonai szolgálati rend, vagyis az az alapkő, amin az egész honvédségünk nyugszik. Mert akármit is kezdeményezett legyen a zendülő csoport, cselekménye végső kifejlésében a katonailag szervezett társadalmak egzisztenciája ellen irányul.

E cselekmény *elkövetési tárgya* mind az lehet, ami a katonai szolgálatban úgy nyilvánul meg, mint a szolgálati rendnek a megszemélyesítője vagy képviselője. Tehát az *előljáró parancsnok* vagy *előljáró parancsnokság, illetve ezeknek szolgálati parancsa*.

Ezen a ponton ki kell emelni, hogy a feljebbvaló ellen zendülés csak akkor követhető el, ha előljáróként lépett fel vagy jogosult fellépni, egyébként pedig a feljebbvalót a függelemsértés körében védi meg a fegyelem érdekében a Tervezet.

E cselekmény *elkövetési módja* a *szembeszállás* vagy a *szembeszállás céljából történt összebeszélés, illetve az e célból létrejött tudatos csoportosulás*.

Ha ezen elkövetési módokat közelebbről megvizsgáljuk, akkor arra a megállapításra jutunk, hogy a szembeszállás nem mindig pozitív irányú ténykedésben, hanem olyan passzív irányú magatartásban is megnyilvánulhat, melynek célzata a szolgálati rendnek megbontása. A lényeg ennek a kérdésnek elbírálásánál mindig azon nyugszik, hogy csak az olyan irányú és tendenciájú cselekmények vagy mulasztások, illetve passzív magatartások valósíthatják meg a zendülés büncselekményét, amelyek tipikusan engedetlenségi cselekmények és amelyeket azon gondolat fűt, hogy az ily módon a szolgálati rend megbontassék. Természetesen az esetek legnagyobb százalékában a szembeszállás aktív engedetlenség formájában képzelhető el.

Bővebb megvilágításra tartom szükségesnek az összebeszélés értelmezését, mert a gyakorlati életben nagyon nehéz lesz különbséget tenni, hogy az ilyen, minősített összebeszélés, mikor kezdődött, hogyan fejlődött, milyen célokat szolgált és hogy vajjon olyan komoly természetű-e, mikép abban a zendülés elkövetési módját kell látnunk. Egy minden esetre érvényes kimerítő meghatározást nagyon bajos adni az összebeszélés fogalmáról. Így tehát csak megvilágításképpen annyit jegyezzünk meg, hogy nem elég a pusztá megbeszélés, nem elég a zendülés létesüléséhez az, ha három vagy több egyén egymásközt a közös előljáróról hátrányosan nyilatkoznak. Ez még nem egy zendülő összebeszélés, az ilyen megbeszélések abban a percben érik el a zendülő összebeszélés jellegét, ha e beszédekben a szolgálati rend megbontására irányuló akarategység céltudatosan jut kifejezésre. Ekkor már létrejött, kialakult az az összebeszélés, mely a zendülés elkövetési módjaként jelentkezik. Enélkül lehet szó fegyelemellenes magatartásról, fegyelmi kihágásról, esetleg függelemsértésről, de zendülésről nem. Másrészt nem kívántatik meg a befejezett zendülés létesüléséhez az, hogy az összebeszélés odáig jusson, mikép a három vagy több összebeszélt katonai egyén egymásközt kidolgozzák és kiosszák a részletekig menő pontosságú szerepeket. Így a tervezet indokolása példaként felhozza, miszerint zendülés forog fenn, ha egy egész

A Ludovika Akadémia évzáró ünnepe: József kir. herceg és Augustta kir. hercegasszony érkezése. (Schäffer felvétele).

csendőrös parancsnokával egyetértően tüntetésszerűleg nem látja el rendes szolgálati teendőjét vagy ha a »bizalmi férfiai« összebeszélve előállnak és kijelentik, hogy ezt vagy azt a parancsnokot nem fogadják el, vagy emez álláspontjuk kifejezésére tüntető felvonulást rendeznek.

Amint fentebb mondtuk zendülés elkövethető csoportosulás által is. Azonban nem minden csoportosulás zendülés, hanem csak akkor beszélhetünk zendülő csoportosulásról, ha a csoportban résztvevő katonái egyéneket az a céltudatos akarat hatja át, miszerint a szolgálati rendnek ellenszegüljenek, azzal szembeálljanak. Így tehát adott esetben a gyakorlati életben vizsgálat és bizonyítás tárgyát képezendi, vajjon öntudatosan, céltudatosan, avagy véletlenül került-e be az egyes egyén a csoportba.

Tervezetünk 85. §-ának utolsó bekezdése kimondja azt a fontos elvet, hogy rendfokozattal bíró egyének — bármiféle szerepet töltöttek legyen is be a céltudatos mozgalmuknál — *vezetőknek* tekintendők.

E cselekmény rendkívüli fontosságával magyarázható tervezetünknek azon intézkedése, mely kimondja, hogy zendülés esetén rögtönítélő eljárásnak van helye. Ezen rögtönítélő eljárás elrendelése a bűnvádi üldözési joggal felruházott, u. n. illetékes parancsnok hatáskörébe tartozik és az elrendelés előfeltételeként egy általánosan körvonalazott, e parancsnok belátására bízott feltételt állít fel Tervezetünk 88. §. 1. bekezdése, amikor azt mondja: »Ha megzavart fegyelem helyreállítása elrettentő példaadást tesz szükségessé«. Ezenkívül szabatosan körülírja, hogy kik azok az egyé-

nek, akik ellen a fenti feltétel fennforgása esetén ilyen eljárásnak helye lehet. Ezek a következők:

1. azon zendülők ellen, akik — vagy közülök egyik is — az előjáró ellen erőszakt követtek el. Továbbá azon zendülő ellen, aki a rend és engedelmisség helyreállítására kirendelt ellenerő tagja ellen, avagy az előjáró támogatására vagy védelmére rendelt, vagy kelt személy ellen testi sértést, szándékos emberölést, ennek vagy a gyilkosságnak kíséretét követte el. Továbbá a felbujtók és vezetők ellen akkor, ha a csoportosulásban a rend és fegyelem helyreállítására kirendelt ellenerő megjelenésének időpontján túl is részt vesznek. Végül azon zendülők ellen, akik az ellenség elleni szolgálatot megtagadják és ezzel vagy meghiúsítják az ily szolgálat teljesítését, vagy súlyos hátrányt okoznak;

2. azok ellen, akik a csoportosulásban a rend és fegyelem helyreállítására kirendelt ellenerő megjelenésének időpontján túl is részt vesznek;

3. az ellen, aki mást zendülésre szándékosan reábírt.

4. az ellen, akinek a zendülésre reábíró törekvése sikertelen maradt ugyan, de a kedélyekben a szolgálatra veszélyes hangulatot vagy az ellenállásra hajlandóságot már előidézett.

Tervezetünk 90. §-a, mint zendülésre felbujtót rendeli büntetni azon egyént, aki zendülés elkövetésére felhívást intézett vagy terjesztett és pedig még az esetben is büntetéssel sújtja, ha felhívása eredménytelen maradt. A sikertelen felbujtásnak ezen szigorú elbírálása azzal a nagy veszéllyel magyarázható, amit

az ilyen cselekmény a szolgálati rendre nézve magában rejt.

Tervezetünk 91. §-a vétségnek minősíti és fogházbüntetéssel sújtja azon katonai egyént, aki hitelt érdemlő módon tudomást szerezvén készülő zendülésről, azt a felsőbbségnek nem jelenti, vagy más módon tőle telhetően megakadályozni nem törekszik. Végül a 92. §. büntetlenséget biztosít az esetben, ha a zendülés csupán összebeszélésből állott azon egyén számára, aki a cselekményt felfedeztetése előtt feljelenti olyankor, amidőn még minden káros következmény elhárítható.

A *bujtogatás* fogalmát Tervezetünk a következőképpen írja körül:

»Azt a katonai egyént, aki ugyanily egyének közt általában a katonai fegyelmet megbontani, az előjárói tekintélyt aláásni, a katonai hivatást lealacsonyítani, a katonai szolgálat iránt ellenszenvet, avagy a szolgálati rendelkezések vagy szolgálati viszonyok iránt elégtelenséget szítani törekszik, bujtogatás miatt 5 évig terjedhető börtönnel kell büntetni.«

»Ugyanigy kell büntetni azt a katonai egyént, aki ugyanily egyének között leendő terjesztés céljából bujtogató tartalmu sajtóterméket, iratot vagy képes ábrázolatot tart, *tartalmukat ismerve*, készenlétben.«

E fogalomkörnek körülírása annyira szabatos, annyira kimerítő, hogy bővebb értelmezése szükségtelennek mutatkozik. Itt rá kell mutatnunk annak katonapolitikai okára, hogy ezen a mai állapottal szemben új fogalomkörnek egy különleges bűncselekménnyé tétele az elmúlt világháború és forradalmi idők alatt szerzett szomorú tapasztalatainkban leli magyarázatát. E fogalomkör közel fekszik az 1921. évi III. t. c.-ben lefektetett, az állam és társadalmi rend védelméül szolgáló intézkedésekhez és ugyanaz a történelmi tapasztalat képezi szülő anyját.

Ezen »bujtogatás« a »zendüléssel« összehasonlítva főkülönbség azt mondhatnók, miszerint, míg a bujtogatás a fegyelem felbontására alkalmas, de általánosságban mozgó propagandában vagy e propagandát célzó iratok tudatos készenlétben tartásában rejlik, addig a zendülés már egy, a katonai fegyelmet és szolgálati rendet közelebbről, *konkrétebb formában* érintő engedetlenségben nyilvánul. Ugy is mondhatnók, hogy a gyakorlati életben a bujtogatás végzi el, mint kezdő cselekmény azt a propagatív, mételyző hatást, aminek eredményeképp itt vagy ott a testület egyik vagy másik részén, konkrét formában kiöblös a zendülő elégedetlenség. Tehát az előbbi az utóbbival szemben az előzmény s a következmény hatása és természeteként jelentkezik. Végül még annyit mondhatunk a bujtogatásról, hogy Tervezetünk 94. §-a szerint ez ellen is van rögtönbiráskodásnak helye, de csak előzetes kihirdetés után, béke idején csak akkor, hogy ha a bujtogatás nyomán a fegyelmet sértő büntettek elharapóztak. Tehát ha a bujtogatásnak pozitív eredményei mutatkoztak.

Ha nagy emberek balsorsuk csapásai alatt elvesztik tetteirejüket, ezzel csak azt bizonyítják, hogy csupán csak nagyravágyásuknak, nem pedig lelkeknek erejével tartották magokat felszinen; és hogy a nagyobb foku hiúságot leszámítva, ők is csak olyanok voltak, mint más ember.

La Rochefoucauld.

A feketeinges hadsereg.

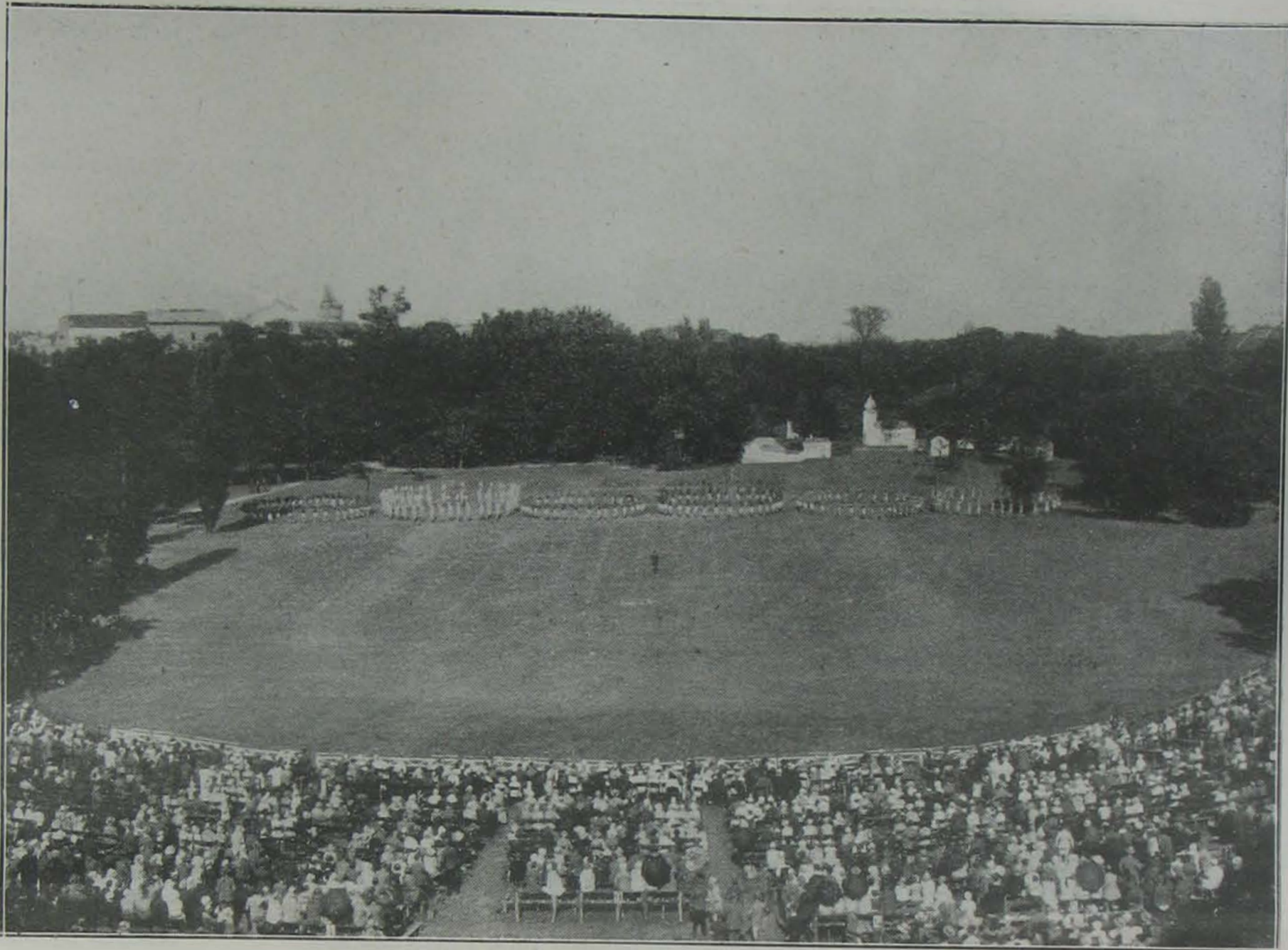
Irta: dezséri BACHÓ LÁSZLÓ, a Honvéd Ludovika Akadémia tanára.

Gyakran halljuk emlegetni a keresztény és nemzeti gondolat ellenségei által terjesztett azon elméletet, hogy a bolsevizmus és a szélsőséges szocializmus egyéb tulhajtásai logikus következményei a hosszú háborúnak és csak azokban az országokban tudnak nagyobb megrázkódtatásokat okozni, melyek a háborút elvesztették. Ezt az elméletet látszanak igazolni Szovjetország, a magyarországi vörös uralom, a rövidéletű müncheni szovjet, a németországi spartakusok nagynehezen levert véres lázadásai, a bécsi kommunisták meg-megújuló tulkapásai és a bulgáriai bombamerényletek. A demagógia önző receptje szerint a bolsevizmus egyetlen orvossága és ellenszere a teljes pacifizmus, a népjogok legszélesebb kiterjesztése és olyan társadalmi és gazdasági reformok végrehajtása, melyek ugyszólván teljesen egyértelműek a kommunizmussal. Ezen egyoldalú és hamis beállítás mögött kettős szándék lapul meg: egyrészt hirdetni azt, hogy a társadalom szervezete a krízis elmúltával a nagy betegséggel szemben immunissá vált s védekezésre többé nincsen szükség, másrészt pedig a fáradt és nyugalomra vágyó polgári társadalomtól kicsikarni minél több engedményt addig is, míg a marxi teória megvalósítására az idő el nem érkezik.

Spanyolország nem viselt háborút és a társadalom összeomlásától mégis csak egy erőlyes, a jövőbe látó ember vaskeze mentette meg. Hollandia élvezte a háború összes gazdasági előnyeit és most kénytelen gyarmatain állandó háborút viselni a vörös rém ellen. Anglia, az Egyesült Államok megnyerték a háborút és olyan megrázkódtatásoknak vannak kitéve, melyek kell, hogy állandó készenlétben tartsák a nemzet összes konstruktív erőit. A kínai polgárháború, a mexikói keresztényüldözés, a nicaraguai felkelés, mind azt mutatják, hogy a moszkvai rém az egész földkerekségben megfurta támadó aknáit s hol nacionalista, hol szabadgondolkodó, majd szocialista, majd pedig az elnyomott bennszülöttek pártfogójának a maszkjában jelenve meg, vas következetességgel halad a maga véres útján, melynek végállomása, ha terve sikerül, egy szörnyű, barbár uralom felállítása az évezredes keresztény kultúra romjain.

A moszkvai vörös áfium lélekmérgező hatása elleni eredményes védekezésnek egyik legtanulságosabb és minket talán a legjobban érdeklő példája az olasz fascizmus. Mikor Oroszország jelenlegi urai a hatalmat kezeik közé kerítették, tisztában voltak azzal, hogy a játszmát csak akkor nyerhetik meg véglegesen, ha a világforradalom bekövetkezik és diadalra jut. Ugyanakkor, mikor a magyarországi defetisták a háború folytatása ellen izgattak és elérték azt, hogy a magyar csapatokkal a fegyvert le is tetették, az egész világon, különösen pedig az európai hadviselő államokban hasonló aknamunka folyt, mely a magyarországhoz hasonló eredménnyel végződött volna, legelsősorban pedig a bolsevista sejtektől teljesen behálózott Olaszországban, ha nincsen vezér, rendszer és akarat, mely Itáliát a szakadék széléről visszarántja s a győzelmi akartot ébrentartja a központi hatalmak lelkierejének az összeroppanásáig.

Mussolini, a szocialista, már a háború előtti időkben észrevette a marxi szocializmusnak az olasz nép lelkületével össze nem egyeztethető lényegét és kinövéseit s olyan társadalmi és gazdasági berendezkedés létesítésén dolgozott, amely távoláll a marxista, szabadkőműves és nemzetközi ideológiától és amely lényegében teljesen nemzeti, olasz és keresztény levén, hadat üzen az osztálygyűlöletet hirdető marxizmus zord és zagyva rendszerének. Felismerte, hogy

A Ludovika Akadémia évzáró ünnepe: Szabadgyakorlatok.

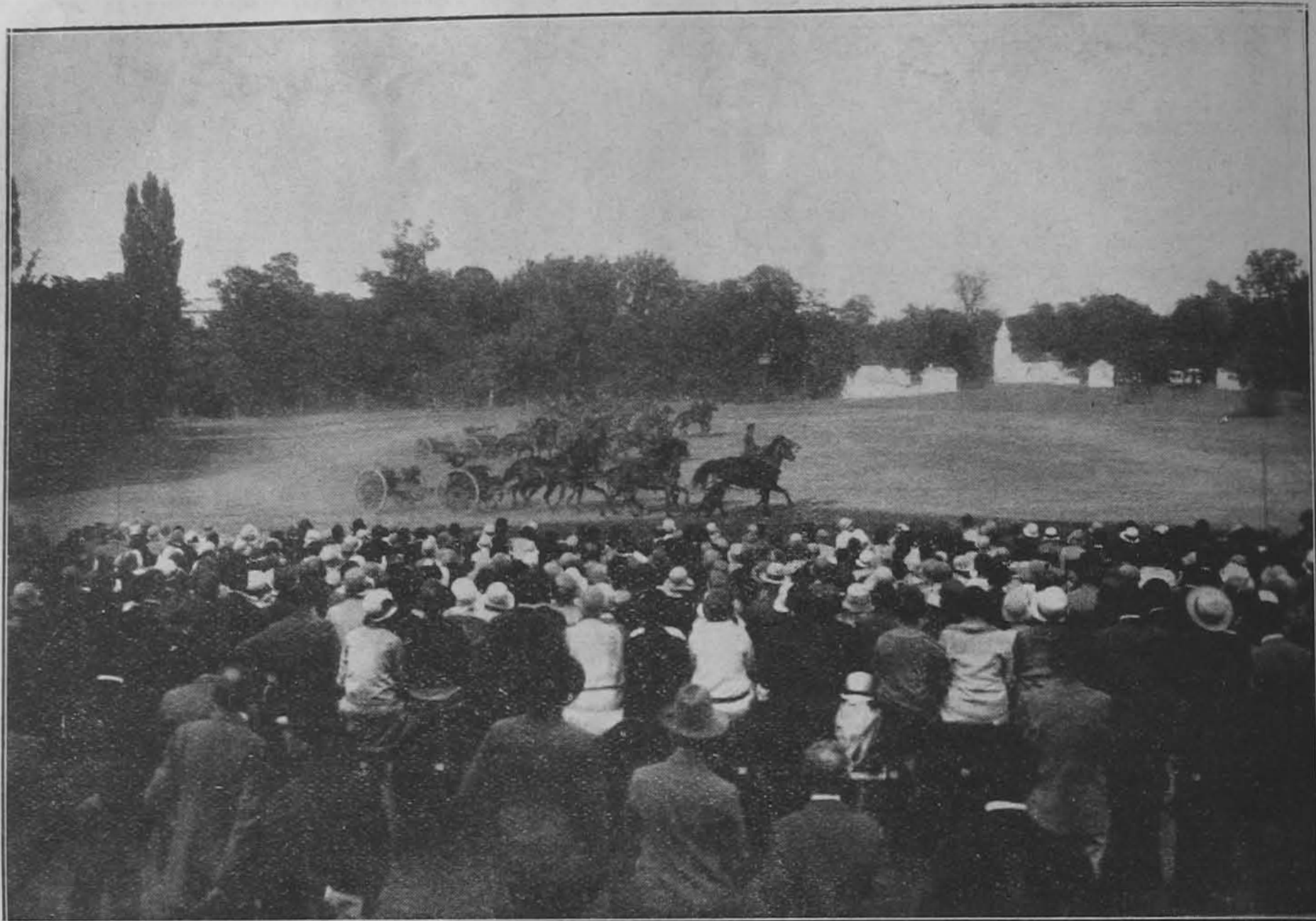
egyrészt az industrializmus kinövésai, másrészt a proletáriátus izgatása által megbontott társadalmi egyensúly csak egy olyan kormányhatalom nivelláló és az összes nemzeti erőket összefogni tudó erős, központi kormányhatalom útján lehetséges, amely a társadalmi és gazdasági katasztrófákat úgy akadályozza meg, hogy az önző érdekeket hajszoló demagógiát lehetetlenné teszi, összefogja a nemzet összes értékes erőit, az antiszociális és anarchikus elemek alól a talajt kihuzza és mély gyökereket eresztve a társadalom minden rétegébe, a társadalmi prevenció módszereivel egyensúlyozza ki és használja ki a nemzet egyetemének a javára a társadalomnak a lelkiismeretlen demagógia által egymás ellen uszított erőit.

A világháború kitörésekor az olasz semlegesség, később az olasz beavatkozás szószólója lett, mert belátta, hogy Olaszországnak a sorsdöntő órákban egységesnek kell lennie. Mikor a háború előestéjén először Mussolini adta ki a jelszót: »Mától kezdve pedig Itáliában nincsenek mások, csak olaszok«, a marxista alapon álló vezérek kizárták a szocialista pártból, nem is sejtve azt, hogy ez a kizárás az olasz szocializmus eljövendő bukását jelentette. Mert az a perc volt az olasz fascizmus születésének a pillanata, mikor a szocialista pártból kitessékelt Mussolini, ki az olasz nép egyetemének az érdekeit fölfeje merte helyezni a proletáriátus osztályérdekeinek, a szocialistákkal minden közösséget megszakított és minden melléktékinlet nélkül sutba dobhatta az ócska, zagyva és nemzetietlen doktrínákat. Bucsut is mondott a régi tömegeknek, hogy új tömegeket szerezzen és szervezzon meg az ő elgondolása alapján. Ez az új

tömeg pedig az idegen doktrínáktól még meg nem fertőzött ifjúság, az új Itália volt.

Mikor az egységes Itália két ezredév óta először vívta nagy csatáját, Mussolini sem maradt otthon, hanem ott harcolt az Isonzónál. Itt látja egymás mellett harcolni az alpesi parasztot, a nápolyi hajóst, a milánói munkást, a szicíliai pásztort, a római nembest és megannyi különböző hajtását az olasz törzsnek, mely azelőtt sohasem látta és nem is ismerte egymást. Mi lehet az, ami ezeket az egymástól annyira különböző embereket összeköti? A vallástalan, csak osztályérdeket ismerő lelketlen demagógia? Marx önző és zürzavaros elmélete? A szocialista vezér az ágyuk tüzeinek villámlásánál ismeri fel, hogy csak a nemzeti gondolat, egy olyan szocializmus lehet csak a jövő politikája, mely minden olaszt egyformán a keblére ölel és amely minden olasz érdekeit egyesíti.

Sebesülten hazatér. Látja, hogyan dul otthon a defetizmus, hogyan aknázzák alá láthatatlan kezek a frontot, a katonák győzelmi hitét, hogyan sorvasztják el zavarosban halászni akaró demagógok a mögöttes országrész erkölcsi erőit. Látja a meddő szócsatákat pártok és egyének érdekében, hogyan akarják a pártok főemberei politikai pecsenyéjüket megsütni a világháború tüznél, hogyan akarják a háborús fáradtságot Itália érdekei ellenére párt- és személyes célokra felhasználni; látja Moszkva kezét, amint forradalomra, fegyverletételre lázít, míg a különböző pártok vezérei gyáván alkudoznak a defetizmussal. A zszurnaliszta Mussolini lapjában merészen szembeszáll a pacifista propa-

A Ludovika Akadémia évzáró ünnepe: Tüzér hajtógyakorlatok.

(Schäffer felvétele).

gandával, de hamarosan be kell látnia, hogy azok, akik rá hallgatnak, a fronton vannak, a hátsó ország háboruban kifáradt népe az orosz forradalom híreinek hatása alatt a minden áron való békét követeli és megmérgezi a frontkatonákat is. Ekkor jön a caporettoi vereség híre, melynek rettenetes hatása megmutatta, milyen rohadt már az ország belső élete, győzelmi akarata. Mussolini lapja a propaganda összes eszközeivel felkorbácsolja a már-már teljesen elalélt erkölcsi erőket és sikerül is neki meggyőzni a közvéleményt arról, hogy a harcosoké a jövő. Mikor a magyar forradalmi kormány a fegyverletételi parancsot kiadta, Olaszország is nagyon közel állott a teljes összeomláshoz, a kétségbeesett fegyverletétel után azonban a győzelem érett gyümölcsként hullott Itália ölére.

Mikor a befelé gyenge olasz kormány külpolitikailag is gyengének bizonyult és a békekonferencián nem tudta megakadályozni azt, hogy Olaszországot elűssék a győzelem gyümölcseitől és lemondassák Fiuméről és Dalmáciáról, a nagy kiábrándulás ismét a pacifisták és kommunisták karjai közé kergeti a tömegeket. A forradalom szele végigsöpör az egész félszigeten: több olasz városban kikiáltják a szovjetet, Milánóban a munkáslázadást a katonák lábhoz tett fegyverrel nézik végig és eltűrik, hogyan pofozza meg az őrjöngő tömeg a tiszteket.

Mussolini látja, hogy számára elérkezett a cselekvés órája, ha Olaszországot a bolsevizmus iszapjában való teljes elmerüléstől meg akarja menteni. Lázasan szervezi országszerte frontkatonákból, nacionalista elemekből, különösen pedig az ifjuság köréből a fasciókat, hogy azokkal megbuktassa a tehetetlen kormányt, mely ölbetett kézzel nézi a vörös forradalom tüzeinek elharcpőzését. D'Annunzio me-

rész vállalkozása hírére, mikor az legionáriusaival egy csapásra kikergette Fiuméből a népszövetségi diktátum végrehajtására odaküldött nemzetközi katonaságot, Mussolini repülőgépen odautazik, felveszi az érintkezést D'Annunzioval, ki szintén a gyáva és kapkodó kormány eltávolítását tartja a legsürgősebb feladatnak. Közben lezajlanak az olasz választások. Az eredmény nagy szocialista és kommunista többség volt, ami reflektorként világított be abba a sötét mélységbe, hová a demagógia az olasz közszellemet lezüllesztette.

A választások eredményének a következménye az volt, hogy a vörös izgatás többé nem ismert határt. Sztrájkok, tüntetések, lázadások, rablások és erőszakoskodások, üzemek elkommunizálása, kommunista felvonulások egymást követték az Alpoktól le Sziciliáig. A kormány ellenintézkedések megtételére gyengének érzi magát, a polgárság szervezetlen és fegyelmezetlen, a katonaság több helyen fellázad; mindenki elveszti a fejét, csak a jövő embere dolgozik lázasan, szervezi, felfegyverzi az embereit, hogy a fegyveres erőszak eszközeivel mérhessen halálos csapást a lelkiismeretlen demagógiára.

Ekkor a fascista légiók szórványosan már össze is mérik erejüket a kommunista tömegekkel; bombára bombával, kézigránátra kézigránáttal felelnek. Mikor azonban 1920 novemberében Bolognában a városházán a vörösek elhatározzák, hogy Bologna székhellyel megalakítják a tanácsköztársaságot és a városi tanács fascista és nacionalista érzelmű tagjait a legbestiálisabb módon meggyilkolják, Mussolini fegyverbe szólítja az egész félsziget fascistáit és mindenütt támadólag lép fel a vörösek ellen. Nyílt utcákon folynak a véres csaták hónapokon keresztül, a polgárháború minden rémségét

A Ludovika Akadémia évzáró ünnepe: Huszárok felvonulása a történelmi képsorozatban. (Schäffer felvétele).

végigszenvedi a szerencsétlen Itália, a halottakat és sebesülteket már nem is számlálja senki. De az eredmény megvolt: a fascisták lobogó lelkesedése keresztülgázolt a vörös tömegeken, a kommunizmus főfészekét a feketeingesek fegyverrel a kezükben füstölték ki. A fascio megmentette Olaszországot és a nyugateurópai kulturát Oroszország szomorú sorsától.

A kormány, tétlenül nézve az eseményeket, titokban azt remélte, hogy a vörös veszedelem elmúltával majd könnyen le fogja törni tudni a fascistákat, de Mussolini, mihelyt a bolsevizmus réme véres fejjel bujt vissza odujába, máris új harcra készül. Látva, hogy a veszedelem elmúltával a politikában a régi játék kezdődik s hogy ennek következtében a szocialisták erejük utolsó megfeszítésével általános sztrájkokkal tüntetnek a mindig népszerűbbé váló fascizmus megerősödése ellen. Milánóban ismét fegyveresen lép fel ellenük, egyben pedig a döntő lépésre határozza el magát s alaposan kidolgozott programját a hatalmas erővé duzzadt fascista légiókkal végre is hajtja. Nápolyban 40.000 feketeinges felett tart szemlét, kik valamennyien a Rómába való bevonulást követelik. Ez meg is történt. Mussolini a fascista alakulatok általános mozgósítását kiáltványban proklamálta és a légiók hirtelen rajtaütéssel elfoglalták a királyság nagyobb városaiban a középületeket és közüzemeket, a vidéken pedig nagyobb tartálékokat összpontosítottak arra az esetre, ha a fővárosban komolyabb harcokra kerülne a sor, ami azonban nem következett be, mert a »Marcia su Roma«, a Rómába való bevonulás ellenállás hiányában vér nélkül, programszerűen sikerült, a fascisták a nehéz feladatot a többi helyen bevált rajtaütéssel hajtották végre. Mussolini 24 óra leforgása alatt a helyzet ura lett Olaszországban és másnap mint designált miniszterelnök állva az uralkodó előtt, annak rendelkezésére

bocsátotta önmagát és a fascio diadalmas légióit, az egészséges lelkű, nacionalista szellemtől áthatott feketeinges ifjú olaszok hatalmas seregeit; az olasz nép pedig, felszabadulva a vörös lidércnyomás alól, lelkesedéssel fogadta a bizonytalanság és a polgárháború vércintásai után a káoszról kivezető, nyugalmat hozó erős kezét.

A fascizmus teljes győzelmét követő huszonnégy órában a Rómába bevonult tizezrekre menő fascista sereget hazaszállíttatja és a parlamentben programot ad. A régi hangzatos, de belső tartalom nélküli jelszavak helyére három súlyos és kemény szót állít, melyekre fel akarja építeni a mult kaotikus zürzavara után az új korszakot, az új államot. Ez a három kemény, döbbenetes szó: *felelősség, kötelesség, jegyelem*, nem csillogtatta meg egyes osztályok előtt beválthatatlan ígérek teljesedésének hű reményét, hanem ellenkezőleg, a nép minden rétegére súlyos kötelességeket rótt és mégis magához vonzotta a tömegeket. A Duce pedig szokott erélyével fogott neki, most már mint a kormány feje, a maga elé tűzött átszervező munkának, mely a gazdasági, politikai, társadalmi és honvédelmi reformoknak ezen rövid ismertetés keretében fel sem sorolható sorozatát öleli fel.

Mindenekelőtt a fascista hadsereg kérdését oldotta meg és pedig úgy, hogy ezt az akkor már 150.000 főre rugó lelkes gárdát nem bocsátotta szélnek, hanem a Nemzeti Védőrséget, a Milizia Nazionale-t szervezte meg belőle, azaz a fascistákat beleolvasztotta az állam többi karhatalmi alakulatai közé.

Ennek a védőrségnek a lényege, működése és feladatai a fascista kormányforma uralomra jutása óta fokozatosan lényeges változáson mentek keresztül, mielőtt a mai, már teljesen kijegesedett nyugalmi állapothoz érkeztek volna meg.

Az első időben a fascista légiók, mint a fascista rezsim legerősebb támaszai, ugyszólván politikai hadsereg voltak, állam az államban, ami érthető is, mert a fascizmus megvalósulásának első stádiumában a cél az olasz állam és nép megállítása volt azon a lejtőn, melyre a nemzeti kötelékek szétbomlasztását célzó szélsőséges szocialista agitáció taszította az országot. Az olasz nép érthetőnek is találta, hogy ez a fascista milícia, amely a legnagyobb erkölcsi és anyagi krízis idején Itáliát a zavarosban halászni akaró demagógia bomlasztó munkájának szörnyű következményeitől megmentette, bizonyos főfelügyeleti jogokat gyakorolt az állami intézmények fascista szellemű átszervezéséig az állami szervek és az egész társadalom felett. De mint az nálunk is történt az ellenforradalom első lázának lelohadása után, Olaszországban is eljött az idő, hogy a fascista államhatalom fokozatos megszilárdulásával bekövetkezett konszolidáció következményeképpen a feketeinges milícia, a nemzeti forradalom egykori eszköze, átadta a vezetős szerepet az államhatalom alkotmányos tényezőinek és a régi ernyedetlen buzgalommal, de új célkitűzéssel támogatja az államhatalmat az alkotmányos rend fenntartásában és a destrukció megmozdulásának lehetetlenné tételében.

Az 1923 február 1-én kelt kormányrendelet alapján hivatalosan is megalakult fascista önkéntes védőrség az olasz jegyveres erő kiegészítő része. A milícia országos megszerzése céljából a királyság területét 16 zónára osztották fel; ezek élén egy »helytartó-lábornok« (luogotenente-generale) áll, körülbelül a hadosztályparancsnokénak megfelelő hatáskörrel. A védőrség kiegészítése a 17—50 éves polgárok önkéntes jelentkezése alapján, tehát minden kényszer nélkül történik. Minden zóna területén, annak kiterjedéséhez képest, bizonyos számú légió van megszervezve. A légió, mint szervezési, kiegészítési és gazdaság-kezelési egység, a rendes hadsereg ezredeinek felel meg és 3—6 zászlóaljra (coorte) oszlik. A zászlóaljak századokra (centuria), ezek szakaszokra (manipolo) és rajokra (squadra) vannak beosztva. A nevekből látható, hogy a védőrség megtartotta régi római jellegű szervezetét. A milícia tisztikara és legénysége, a törzseknél beosztott, szervezéssel, nyilvántartással és gazdasági teendőkkel megbízott és rendes havidíjat élvező kismennyiségű tisztet kivéve, különben rendes polgári foglalkozását végzi, csak az ünnepeken tartott gyakorlatokon, szemléken stb. jelenik meg, de sem a gyakorlati napokon, sem pedig behívás esetén semmiféle fizetést, pótdíjat vagy élelmezési váltságot nem élvez, kivéve azt az esetet, ha szolgálati érdekek a milícia tagjainak lakóhelyükről való eltávolítását követelik meg, amely esetben azoknak élelmezés és csekély napidíj jár. Állandó szolgálatot a miliciának csak egy kis töredéke teljesít. Az olasz királyság rendszeti közlegeinek a létszáma körülbelül 100.000 fő; ebből esik a csendőrségre 60.000, a rendőrségre 20.000 és a fascista védőrségre 20.000 fő, a milícia legnagyobb része tehát csak szükség esetén lesz behíva. Ez a 20.000 főnyi tényleges szolgálatot teljesítő védőrség megoszlik a vasuti, kikötői, postabiztosító, utrendészeti, erdőrendészeti és határőr alakulatok között.

Az önkéntes védőrség első felszerelése államköltségen történik. Minden önkéntes kap egy nadrágot, fekete inget és fejt, fegyvert és löszert, míg a felszerelés többi részét a saját költségén szerzi be és a kincstári felszerelés karbantartásáról is maga gondoskodik. Természetes, hogy a védőrség is fel van szerelve a modern közlekedési eszközökkel, autókkal, motorkerékpárokkal és motorcsónakokkal és külön kerékpáros alakulatai is vannak.

A feketeinges milícia hivatalosan is az olasz haderő egyik integráns része lévén, kiképzése is a hadsereg gyakorlati szabályzata alapján történik. Természetesen gondoskodás

történt arra nézve is, hogy a védőrség alakulatai ne csak rajokban, századokban és zászlóaljakban képeztesse ki, hanem, hogy időnként résztvevessenek a magasabb kötelékek nagyobb szabású gyakorlatain is. Így p. o. a fascista alakulatok bevonattak a bolognai próbamozgósításba, a génuai partraszállási gyakorlatokba, az Umbriában tartott nagy hadgyakorlatokba és alkalmuk volt arra is, hogy az új rohamalakulatok gyakorlatain is részt vehessenek. Háború esetén a partvédelem és a légi elhárító szolgálat a milícia 40 évesnél idősebb tagjaira lesz bízva.

Olaszország afrikai gyarmatain is megszervezte a fascista védőrséget és ez többször került abba a helyzetbe, hogy nemcsak gyakorlatokon, hanem a tripoliszi és fezzáni arab felkelőkkel vívott komoly harcokban is résztvehetett, melyek során halottakban és sebesültekben nagyon komoly veszteségeket szenvedett.

Mindennek a logikus következménye, hogy a milícia szolgálati és gyakorlati szabályzata azonos a tényleges hadseregével, azonban tekintettel van a milícia önkéntes jellegére, amennyiben a fegyelmi szabályokra, behívásokra, szemlékre és gyakorlatokra vonatkozólag ennek megfelelőleg intézkedik. Különleges rendelkezések szabályozzák a milícia tagjainak a jogi helyzetét a hatóságokkal és magánosokkal szemben, valamint a vasuti szállításokat is, melyeknél a milícia a hadseregére érvényes tarifális kedvezményeket élvez, továbbá az egészségügyi szolgálatot és a miliciának az ifjúsági, úgynevezett »előőrscsapatok«-hoz való viszonyát is.

Az önkéntes védőrség vasutbiztosító alakulatainak a rendeltetése és szolgálati szabályzata sckban emlékeztet a mi nemzeti munkavédelmi szervezetünk hasonló alakulataira, amennyiben céljuk, mint nálunk is, a vasuti forgalom folytonosságának minden előfordulható esetben való biztosítása, a vasuti berendezések, a gördülő anyag, az áruk és utasok védelme. Olaszországban erről 15 vasuti légió gondoskodik, melyek nem kevesebb, mint 25.000 önkéntes jelentkezés alapján beszerezett fascista vasutast számlálnak. A vasuti légiók mintájára létesített postabiztosító milícia szükség esetén a posta, táviró és távbeszélő szolgálatot veszi át. A két előbbi mintájára szervezett kikötői védőrség szükség esetén a királyság fontosabb kikötőiben a kikötői szolgálat folytonosságáról gondoskodik, sztrájk esetén a kirakó szolgálatot ellátja és a többi közbiztonsági szervnek a kikötői szolgálal lebonyolításában rendelkezésre áll. Az utrendészeti védőrség a csendőrséget tehermentesíti a járőrszolgálatban, az erdőrendészeti alakulatok pedig az erdők védelmére állnak a közigazgatási hatóságok rendelkezésére. Legfontosabb szolgálat a védőrségnek a határszolgálat, melyet az a többi közbiztonsági szervvel karöltve a következő arányban lát el: 2806 fascista önkéntes, 4417 pénzügyőr, 1626 csendőr és 350 rendőrségi közeg. A határszolgálatnál a feketeinges alakulatok a politikai rendőrség szerepét töltik be és különös feladatuk az, hogy politikailag gyanús egyéneknek a határ átlépését lehetetlenné tegyék.

Miután a fascista miliciába való önkéntes belépés elengedhetetlen feltétele a teljes erkölcsi és politikai megbízhatóság, Olaszország már béke idején nemcsak egy fegyelmezett és jól kiképzett, többszáz ezer főt számláló második hadsereggel rendelkezik, amelyre, mint az eléggé gyakori behívások és összpontosítások fényes eredményei bizonyítják, az államhatalom minden körülmények között biztosan támaszkodhatik, hanem rendelkezik egy olyan megbízható és fegyelmezett testülettel is, mely szükség esetén a többi közbizton-

Két neme van a szépségnek, egyike a kecs, másika a méltóság: a kecs legyen a nő, a méltóság a férfié.

Cicero.

Balogh István debreceni csendőrkerületbeli alhadnagy feleségével és hat fiával, kiket altiszti illetékeiből nevelt fel, nehezen ugyan, de tisztességgel és szép sikerrel.

sági szervet, nevezetesen a csendőrséget, rendőrséget és pénzügyőrséget terhes szolgálatuk ellátásában tehermentesíti. A fascista milícia alakulatai, még a legkisebb helyeken is, állandó érintkezést tartanak fenn a közbiztonsági szervek parancsnokaival, illetve vezetőivel és igen gyakran kerülnek abba a helyzetbe, különösen a terhes vasuti és határszolgálatnál, hogy azoknak fegyveres segítséget is nyújtsanak. Mikor a fascista kormányzat, mint a megoldandó első feladatok egyikét, a Róma és Nápoly környékén évtizedek garázdálkodó rablóbandák megfékezését, valamint a hírhedt szicíliai maffia gyalázatos üzemeinek a megszüntetését határozta el, a csendőrség nehéz munkájában a milícia alakulatai is nagy lendülettel vettek részt. A maffia működésére, az ellene folytatott irtóháborúra jellemzők, de egyben a fascista uralom tisztogató munkájára előnyös fényt vet a következő számok: Sziciliában az 1920-tól 1927-ig terjedő időben a megszámlálhatatlan rablóbanda és a maffia szervezetei, a kisebb bűncselekményektől eltekintve, 463 gyilkosságot, emberölést, gyilkossági kísérletet és 83 nagyobb rablást követtek el. A fascista uralom, sok helyen véres harcok árán, néhány év alatt nem kevesebb mint 1072 gyilkost és rablót tett ártalmatlanná, amely munka a közbiztonsági szerveknek 10 halottjába és 350 sebesültjébe került. Az eddigi eredmény a bűnügyi statisztika szerint az, hogy a gyilkosságok és rablások száma ma az 1920-iki számnak 20—25%-a. A közbiztonság, de különösen, a szicíliai állapotok terén elért erős javulás a fascista védőrségek behívásával járó csekély költségek nem állanak arányban; különben is megbecsülhetetlen előnye a miliciának, hogy fenntartása az államnak aránylag csekély anyagi áldozatába kerül.

A fascista kormányzat az ifjúság testi nevelését az

önkéntes védőrségre bizta és az ifjúsági fascista alakulatok a milícia tisztjeinek a szakszerű vezetése alatt állanak. Ezek az alakulatok különben párhuzamba vonhatók a mi cserkészcsapatainkkal.

A testnevelés felöleli a sport legkülönbözőbb ágait, nagy sportversenyeket, ünnepélyeket rendez, önkéntes mentőalakulatokat szervez, azonban a fősúlyt kimondottan az előzetes katonai kiképzésre helyezi és különösen a lövészkiképzést tartja szem előtt. A fascista ifjúsági szervezetek nagy munkájára jellemző, hogy évente több mint 100.000 ifjút részesítenek előzetes katonai kiképzésben, akik közül átlag 75% az előírt vizsgát le is szokta tenni.

A honvédelmi, rendészeti és közbiztonsági szempontok, melyek a fascista miliciát Olaszországban egy a statisztikai adatok szerint kitünően bevált, tehát szükséges intézménnyé teszik, szinte eltörpülnek a polgári erények legszebbjeire, a fegyelemre és áldozatkészségre felépített, katonailag jól kiképzett, a különböző közbiztonsági szolgálatok minden ágában jártas fascista milícia statisztikailag ki sem mutatható nemzetvédelmi jelentősége mellett, mert óriási nevelő hatása van annak a ténynek, hogy ugyancsak minden községben minden eshetőségre állandóan készen áll egy, a polgárok legjobbjaiból toborzódott önkéntes alakulat, amely, ha kell, anyagi ellenszolgáltatás nélkül is kész, mint azt az előfordult példák ékesszólóan igazolják, életét és vérért a köz javáért feláldozni. A rendelkezésre álló statisztikai anyagból még röviden csak azt idézem, hogy a fascista alakulatok, egyéb teljesített hasznos szolgálataik mellett, két év alatt 48 tüzvészt fékeztek meg, számtalan emberéletet és felbecsülhetetlen vagyont mentettek meg, a tengerparton sok hajótörésnél végeztek a mentési munkálatokat, sok esetben a saját életük feláldozása árán is; a vasuti légiók pedig

két év alatt, szolgálatuk ellátása közben, 33 emberéleket vesztek. Mindenféle érzelmi és politikai vonatkozást félretéve, olyan beszédes adatok ezek, melyek igen előnyös fényt vetnek a már ugyszólván minden faluban megszervezett önkéntes védőrség erényeire és a fascizmusban újjászületett olasz nép erkölcsi értékére, amely a háborút még a győztes államokban is követő erkölcsi dekadencia és politikai lezülles után önönmagát megtalálva, önmagában keresett és talált új ideálokat és ezeket a nemzeti élet minden megnyilvánulásában következetesen meg is valósítja.

A fiatalokkal szemben való eljárásról.

(Szut. 87. §.)

Irtá: CZEGLÉDY JENŐ százados.

Uj Szolgálati Utasításunk 87. §-a a fiatalok egyénekkel szemben való eljárást szabályozza. E §. egyike azoknak, melyek teljesen új intézkedésekről szólnak s melyek régi utasításunkban nem találhatók. A fiatalok egyénekkel szembeni eljárásról régi utasításunk nem emlékezett meg, tekintve hogy a fiatalokról szóló különleges eljárást szabályozó törvénycikk 1913. évben készült, midőn régi szolgálati utasításunk már érvényben volt.

A fiatalok bíróságáról szóló 1913. évi VII. törvénycikk a fiatalok (tizenkettő és tizenhét évesek közöttiek) bűnügyeinél követendő eljárást szabályozza, teljesen új, a modern követelményeknek mindenben megfelelő formában.

1878. évben érvénybe lépett Büntetőtörvénykönyv (melynek alapján eddig a fiatalok bűnügyét is tárgyalták) egyes intézkedései az idők folyamán elavultak. A megtorló jellegű büntetési rendszer, melyet ugyanis a Büntetőtörvénykönyv képvisel, múlt század vége felé tarthatatlannak bizonyult. A Büntetőtörvénykönyv egyes rendelkezései túl súlyosak voltak, sok helyen nem vette figyelembe a bűnös egyéniségét, hanem csupán a cselekményt nézte. Már pedig nyilvánvaló lett az a felfogás, hogy az egyén szerepe, lelki világa, életkörülményei stb. döntő befolyással vannak a bűncselekmény végrehajtásánál, illetve az ítélet kiszabásánál. »Szemet szemért, fogat fogért« elv nem állta meg többé a helyét.

Nagy hibája volt továbbá a Büntetőtörvénykönyvnek, hogy a fiatalok fiatalságát, tapasztalatlanságát, egyéniségét stb. sem vette tekintetbe. Azok korával, értelmi és erkölcsi fejlettségével stb.-vel nem törődött. Őket úgy tekintette mint a felnőtteket, legfeljebb rájuk enyhébb büntetést szabott. A szabadságvesztés büntetéseket a fiatalokkal ugyanott hajtották végre, mint ahol a felnőtteket.

Hogy mennyire nem volt célszerű és igazságos ezen állapot, élénken mutatja azon körülmény, hogy hazánkban a 12—18 év közötti bűnözők száma 1901 óta 10.893-ról 1908-ig 12.441-re emelkedett. Másik adat szerint míg 1896. évben 1593 (tizenhat éven aluliak) fiút, 312 leányt, addig 1905. évben 3232 fiút és 540 leányt ítelt el a bíróság; ami percentben kifejezve: a fiuknál 2.4 százalékról 5.04 százalékra, a leányoknál: 1.36 százalékról 4.33 százalékra való emelkedést jelent.

E bajokon segitendő, megalkották a Büntetőnovellát (1908. évi XXXVI. törvénycikk), melynek egyetlen

célja az, hogy a Büntetőtörvénykönyvben szereplő egyes teljesen elavult és módosításra szoruló viszáltságokat, igazságtalanságokat kiküszöböljön, ahol szükséges ott pedig hiányokat pótoljon.

A büntetőnovella többek között a fiatalok bíróságára vonatkozó 1913. évi VI. törvénycikket is tartalmazza. E törvény egyike a legjelentősebbnek, amennyiben modern eszméket felkarolva a »megtorlás« helyett a »megelőzés« gondolatát helyezi előtérbe. Gyökeresen szakított e törvény a Büntetőtörvénykönyvnek megtorló jellegű rendelkezéseivel, mert a fiatalok bűnösök nevelésével, javításával, nem pedig az elkövetett cselekmény közvetlen megtorlásával akarja a bűnös jöuttra terelését előmozdítani.

Ez új törvény alaptétele: az egyéniesítés és az osztályozás. Egyéniesítés alatt értendő a fiatalok egyéniségéhez illő intézkedések célszerű megválasztása, vagyis a bíró a bűnös lelkivilágát, szándékát mérlegeli és az aszerint intézkedik.

Osztályozás alatt pedig értendő, hogy a bíró különböző kategóriákat állít fel részben kor szerint, részben romlottság, a züllesnek foká szerint. Így lehetnek a bűnözők 12 évig gyermekkorú, azontul pedig 18 évig fiatalok lehetnek, továbbá bűncselekményre hajlamos, alkalmi büntetettek, megrögzött vagy notorius bűnösök.

Hogy mód lehessen a fiatalokkal szemben a fent vázolt elveket érvényre juttatni s hogy e humánus, modern eszmék a gyakorlatban is minél jobban átvihetők legyenek elrendeli a törvény, hogy minden királyi törvényszéknél (melynek büntető hatásköre van) fiatalok bíróságát kell alakítani (1. §.). Működik azonban a kir. törvényszékek székhelyén kívül is fiatalok bíróság egyes kir. járásbíróságoknál. Rendszerint ott, ahol a fiatalok bűnösök nagy száma vagy egyéb körülmények (pl. a törvényszék hatásköre igen nagy kiterjedésű, Nagymagyarországon néhol egész vármegyében nem volt királyi törvényszék) azt szükségessé teszik.

A fiatalok mindegyik bíróságához az igazságügyi miniszter egy-egy bírót jelöl ki (2. §.) ki »fiatalok bírójak« név alatt kizárólag csakis hatáskörébe tartozó fiatalok ügyét intézi.

E rendelkezésnek kettős célja van s így két szempontból bírálható el. Elbírállható technikai és értelmi szempontból. Technikai része e rendelkezésnek főként az, hogy a fiatal bűnözők ügyeit, kik még rendszerint fiatalokból, tapasztalatlanságukból folyólag távol állanak a zülleszt, bűnös világtól, kik talán csak éppen hogy megcsusztak magárahagyatottságukban az élet sikos lejtőjén, külön bíró tárgyalja s így a rendes bíróság előtt szereplő egyéb, idősebb, megrögzöttebb bűnözőkkel a fiatalok nem kerülhetnek össze. Bíróságok elé rendszerint mindenféle kétes egzisztenciák, zülleszt, erkölcstelen egyének, alkoholisták stb. kerülnek, kiknek társasága, a tapasztalatlan, fiatal bűnösön mindenesetre csak ront. Tekintve, hogy külön bíró előtt tárgyalják a fiatalok bűnügyét, így a fiataloknak nincs alkalmuk ilyen kétes társaságba keveredni.

Értelmi célja pedig a dolognak az, hogy a fiatalok bírójak olyan bíró lesz kinevezve, ki összegyéniségénél fogva alkalmas a fiatalokkal foglalkozni. Érthető, hogy más bánásmódokat kell alkalmazni egy fiatal tapasztalatlan, félrelépett, züllesnek induló gyermekkel vagy fiatalokkal, mint egy többszörösen büntetett, megrögzött bűnösrel szemben. Ily bírónál meg kell lenni mindama tulajdonságoknak, melyek a tör-

vény »megelőző«, tehát nevelő és javító intézkedéseinek megfelelnek. Ily bírónak meleg szívvvel, jó indulattal, kitartással, atyai szeretettel kell a fiatakoruak ügyét felkarolni, mert ellenkező esetben e modern elvek nem érvényesülnek s a fiatakoruak erkölcsi lezülése s a fiatakoru bűnösök számának szaporodása ismét oly módon emelkedik, mint a Büntetőtörvénykönyv megterelő rendszerű büntetései időjében.

Nem célo, hogy a törvény egyes rendelkezéseivel, a fiatakoruakkal szemben alkalmazandó intézkedésekkel stb.-vel foglalkozzam (a Büntetőnovellában ezt mindenki részletesen megtalálja), cikkem tárgya tulajdonképpen a csendörnek a fiatakoruakkal szemben való magatartása. A fentiekkel csupán azt óhajtottam vázolni, hogy minő fontos, az egész Büntetőtörvénykönyv szellemét megváltoztató, mélyreható gondoskodás történt a törvénycikk megalkotásával a fiatakoruak érdekében s hogy minő különleges bánásmódban részesíti őket a törvény.

Ezeket tudva a Szut. 87. §-át is úgy kell tekintenünk, mint a törvénycikkkel szervesen összefüggő rendelkezéseket. Hasonlóképpen a fiatakoruak bírónak humánus, emberszerető felfogásához, a csendörnek is áthatva kell lennie a fiatakoruakkal szemben tanúsítandó ily irányú kötelezettségektől.

A fiatakoruakkal szemben tanúsítandó bánásmódot a Szut. 503. pontja »különös lapintat« szóval fejezi ki.

A Szut. idézett 87. §-a jobbra azt írja elő, hogy a bűnbe esett fiatakoruval szemben a járőr miként járjon el, a feljelentéseket ezek ellen hogyan, hová tegye meg, a fiatakoruak elővezetését, őrizetbevételét hogyan foganatosítsa, stb. szavak e fejezetben főként a *már bűnbe esett* fiatakoruval szemben való eljárásra vonatkozólag kapunk utasítást.

Tekintve azonban, hogy a fiatakoruak bíróságáról szóló fentebb említett törvénycikk vezérlő gondolata a »nevelés«, »megelőzés«, vagyis nevelés útján a fiatakoru értelmét fejleszteni, őt erkölcsös életre tanítani; megelőzés útján pedig a gyenge akaratú, lejtőre jutó fiatakorut felkarolni a bűn karmai közül így kiragadni, a csendör főkötelessége e téren hasonlóképpen a »megelőzés«.

A csendör szolgálati feladatai között első helyen áll a büntetendő cselekmények elkövetésének megakadályozása. (Lásd Szut. 64. pont 1. alpont.) Bár ez természetesen a fiatakoruakkal szemben is fennáll, azonban utasításunk többet is kíván, kimondva 504. pontjában azt is, hogy a csendör már akkor is köteles a fiatakoruval szemben eljárni, ha »... észleli, hogy valamelyik fiatakoru eddigi környezetében erkölcsi romlásnak van kitéve vagy züllésnek indult...«

Ez már több a megelőzés fogalmánál, mert míg prevenció alatt általánosságban a bűncselekmények elkövetésének megakadályozása értendő, addig utasításunk e pontja a csendör kötelességévé teszi már azt is, hogy ha a fiatakoru erkölcsi romlásnak, züllésnek van kitéve, már akkor is lépjen közbe az utasítás adta intézkedések szerint. (Itt meg kell jegyezni, hogy e pontban szereplő »fiatakoru« elnevezés alatt nemcsak a Büntetőnovella 16. §-a szerinti 12—18 évesek közötti fiatakoruak értendők, hanem az elnevezés 12 éven aluli, tehát »gyermekkoru« egyénekre is vonatkozik.)

A Szut. 504. pontja az, melyre különösen szeretnék kiterjeszkedni, már csak azért is, mert, nézetem szerint, fontosabb kötelezettség a fiatakoruak felkarolása a bűnbeeséstől való megmentése, mint a már

lejtőre került fiatal bűnösnek az igazságszolgáltatás kezére juttatása.

Jó csendörnek teljes tudatában a fiatakoruak védelmének eminens állami érdekével, de meg emberbaráti szeretetétől áthatva, azon kell iparkodni, hogy mennél több romlásnak, züllésnek induló egzisztenciát mentsen meg, s így mennél több értékes munkáskezet adjon a társadalomnak. A Szut. 504. pontjának helyes, célszerű alkalmazása sok züllésnek, romlásnak induló fiatakoru megmentésére vezet.

E nemes célt elérendő a csendörnek meg van adva a mód a fiatakoruak érdekében a legmesszebbmenőleg eljárni nemcsak a Szut. hivatkozott pontja alapján, hanem a m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter által 1925. év július hó 1-én kiadott 2000/1925. N. M. M. elnöki b. számú, s ezzel összefüggő 1926. év január hó 27-én kelt 94180/VI.—b. 1926. számú belügyminiszteri rendeletek alapján is, sőt a hivatkozott népjóléti és munkaügyi miniszteri rendelet 9. §-a kifejezetten előírja a csendőrségnek támogató közreműködését, amennyiben mindazon gyermekek és fiatakoruak (mert a rendelet 8. és 15. életév közöttiekre is vonatkozik), kiknek elhagyatottságok, akár erkölcsi (akár anyagi tekintetben) indokoltnak látszik, úgy az illetékes m. kir. gyermekmenhelyek, mint az előjáróság-
nak bejelentendők.

Ilyen gyermekek felkutatásával, illetve azok bejelentésével a csendőrség is meg van bízva amennyiben e rendelet 9. §-a előírja, hogy »... a m. kir. csendőrség a tudomásukra jutott eseteket mind az előjáróságnak (tanácsnak), mind a m. kir. állami gyermekmenhelynek bejelenteni kötelesek«.

A rendeletet bővebben nem ismertetem. (1926. évi március 2-án kelt 5. sz. Cs. K.-ben teljes egészében megtalálható.) Csupán egyes pontjaira oly mérvben óhajtok rámutatni, amilyen mérvben az a csendör részére szükséges ahhoz, hogy e rendeletről folyó humánus, emberszeretettől áthatott intézkedéseknek a csendör eleget tehessen, hogy így a fiatakoruak zülléstől való megóvása, jó utra a becsületes kenyérkeresetre való szoktatása, szóval a bűnbeeséstől való megmentése annál eredményesebb lehessen.

Hivatkozott rendelet szerint ahhoz, hogy a gyermek (illetve fiatakoru) a gyermekmenhelybe felvétele a következő feltételek szükségesek:

1. hogy életének a gyermek (fiatakoru) 15 évét még meg nem haladta,

2. és akit a hatóság elhagyottnak nyilvánít.

ad. 1. Magyarázat fölösleges.

ad. 2. Elhagyottá a gyermeket, illetve fiatakorut vagy a) anyagi vagy b) erkölcsi szempontból lehet nyilvánítani.

ad a) Anyagi szempontból elhagyott az a fiatakoru, kinek nem állnak rendelkezésére olyan anyagi javak, melyek a mindennapi megélhetéséhez, életfenn tartásához szükségesek. Ilyenek lehetnek: ismeretlen eredetű, talált gyermekek, elhagyott, kitett szerencsétlenek, akiknek eltartásukra, nevelésükre köteles, avagy erre képes hozzátartozóik nincsenek, kikről tehát senki, sem a hozzátartozók, sem rokonok, sem jöttevők stb. nem gondoskodnak. Ezek rendszerint községről-községre kóborolnak, csavarognak, kéregetésből, esetleg apró lopásokból stb. tengetik életüket.

Anyagi szempontból elhagyott lehet továbbá azon gyermek (fiatakoru) is, kinek bár hozzátartozói élnek, de nagy szegénységük, nyomoruk miatt őt tartani képtelenek vagy a gyermek (fiatakoru) tartását

bármilyen okból nem vállalják, s így nyilvánvaló, hogy előbb-utóbb lopásra, bűnözésre (a leány gyermek rendszerint erkölcstelen életre) vetheredik, szóval a bűn karjaiban keres menedéket.

ad. b) Erkölcsi szempontból elhagyottnak nevezhető azon gyermek (fiatalkorú), akit nevelésének elhanyagolása vagy környezetének káros befolyása erkölcsi romlás veszélyének, züllesnek tesz ki.

E kategóriába sorolhatók mindazok, kik megfelelő valláserkölcsi nevelésben nem részesültek, bár lehetséges, hogy a szülők, rokonok, szóval azok, kik környezetében él, nem tértek le az igaz utról s a gyermek nevelését is vállalják, de a hiányos nevelés, a gyermekkel szemben tanúsított nemtörődomség következtében a gyermek züllesnek indul nem tudja megkülönböztetni a jót a rossztól, hűnre hajlamossá lesz.

A környezet káros volta, ami gyakran előfordulhat: iszákos, részeges szülők, erkölcstelen életet élő hozzátartozók körében él a fiatalkorú, kiktől a gyermek előbb-utóbb erkölcsteleniséget tanul. (Hozzátartozók lopásra kényszerítik nevelésükre bízott gyermeket, kocsmásos gyermekleányával szolgáltatja ki vevőit stb.)

E kategóriába tartoznak végül mindazok, kik rossz hajlamaik következtében kerülhetnek a bűnözők közé, kiknek erkölcstelen, züllött életmódjuk miatt szükséges a szigorú nevelés, állandó felügyelet, még abban az esetben is, ha anyagi szempontból nem áll fenn a szükségessége a menhelybe való felvételnek vagy pedig a környezet, melyben él, erkölcsi tekintetben nem kifogásolható.

Fentiek tudatában a csendőr ezirányú szolgálatait pontosan elláthatja; az idevonatkozó rendelkezések lelkiismeretes betartása, illetve alkalmazása azt fogja eredményezni, hogy sok szerencsétlen, szánalomra méltó fiatalkorút ment meg a csendőr a társadalomnak s ezzel a messzemenő preventív szolgálattal járul hozzá közvetlenül bűnügyi statisztikánk megjavításához, közvetve pedig a teljes konszolidáció megalapozásához.

Nyomozás szénapadlások és csűrök leégésénél.

Írta: KILIÁN ZOLTÁN.

Aki részt vett valaha szénapadlások és csűrök égése utáni tűzvizsgálatokon, nagyon jól tudja, milyen nehéz a nyomozás ezekben az esetekben. Gyanúsításokban és feltevésekben tűz utáni ritkán van falvakon és kisvárosokon hiány. Ha a gazda nem tud számot adni a kigyulladás körülményeiről s azt találja mondani, hogy magamagától gyulladt ki a szénája, bizony hamarosan gyujtogatónak tartják, kivált biztosítás esetén.

Helyénvalónak látjuk ezért, hogy szövegezzük azokat a nyomozási irányelveket, melyeket a zürichi kanton rendőrségének (ez végzi ott azt a szolgálatot, melyet nálunk a csendőrség) egy kapitánya, Müller dr. dolgozott ki Laupper svájci vegyész segítségével. Mezőgazdasági államban, különösen azokon a helyeken, ahol kiterjedtebb rétgazdaságot üznek, az igazságot hivatból kutató embernek jó az ilyet tudni.

A két svájci az *Archiv für Kriminologie* 1927. évi 80. kötetében tette közzé eredményeit. Az *Umschau*, a németek népszerű tudományos folyóirata pedig ismertető cikkben hívta fel rájuk a tudományos és közbiztonsági szakkörök figyelmét.

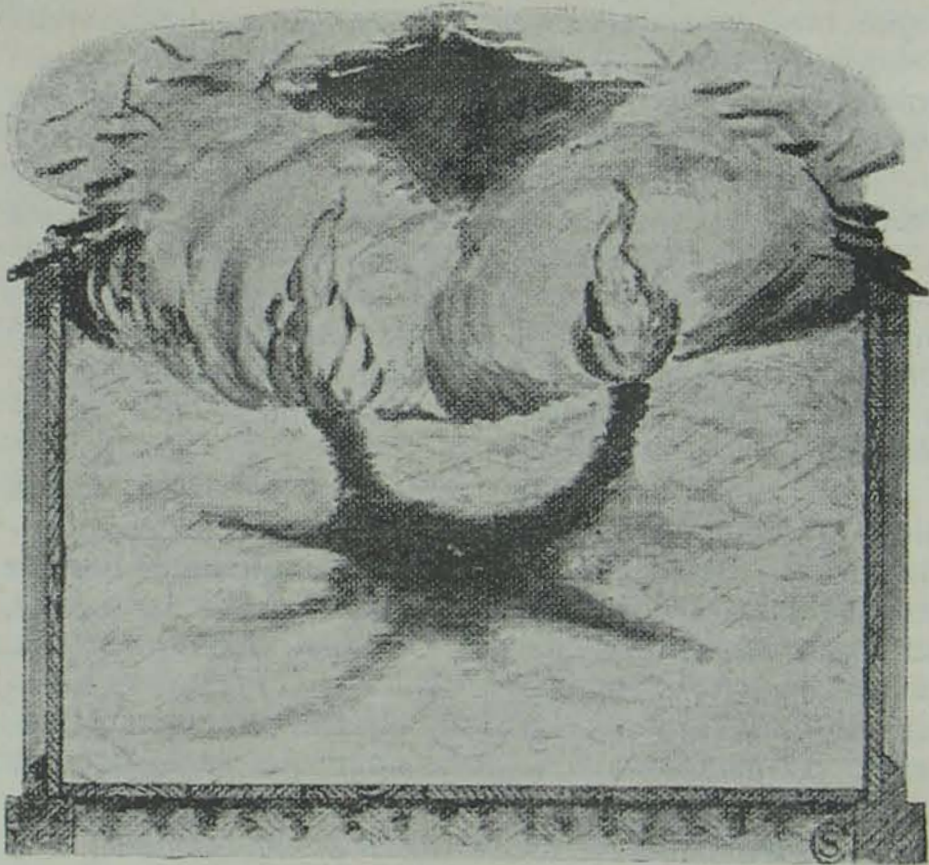
A széná öngyulladását már a Krisztus előtti idők-

ben is ismerték. Tudományosan megálló magyarázatot azonban először csak a múlt században tudtak adni rá. Ez a magyarázat a bűnügyi nyomozás embereit természetesen még nem elégíthette ki, nekik világos tünetekre van szükségük, melyek alapján az öngyulladást kétségtelenül megállapíthatják. Ezt adja meg a két svájci kutatása.

Az éveken át tartó, laboratóriumi és égések helyszínén való kutatások alapján a szénarakások öngyulladására a következő módon megy végbe:

Amikor szénát raknak paclásra vagy csűrbe, a fűszálak nagyobb részben vízszintesen rétegeződnek egymás fölé. A széná súlya erősen összenyomja az egész rakást, úgy hogy a belsejében alig van ezért levegőjárás. A megsértett növényi sejtek még nem haltak el a kiszáritottnak tartott fűben, sőt a lélegzőműködésük egyre fokozódik. A széná izzadni kezd, azaz szénsav és vizgőz szabadul fel belőle tetemes hőemelkedéssel. (Itt bizonyos baktériumok is közrejátszanak, melyeknek szerepe még nem egészen tisztázott.)

A belülről izzadni kezdő széná pár óra alatt már 35 fok C-ra melegedik fel. A kiizzadott viz a sejtek bomlási termékeivel szirupszerű, ragadós folyadékot alkot, mely az egymáson fekvő szénarétegeket lepényszerűen összeragasztja. E folyamat következtében az egész szénarakás magassága mintegy a felére süllyed. A lepényszerű összeragadás a szénarakás belsejében főzláda-féle központot teremt, melyben igen nagy meleg

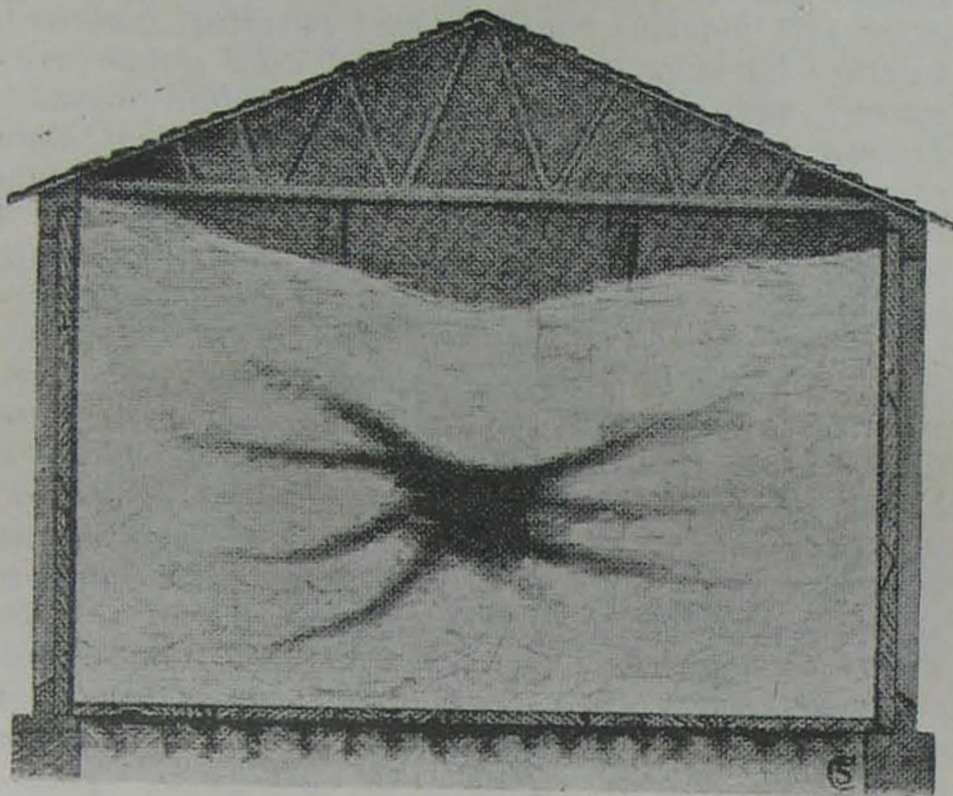

A levegő oxigénjére kirobban 300°-on a tűz. A széná öngyulladásának tipikus formája.

fejlődésével a további vegyi bomlás lejátszódik. A széná barnulni kezd, azaz szenesedésnek indul.

Minél melegebbre hevül a széná, annál gyorsabban mennek végbe benne a további vegyi bomlások. 70 foknál vizgőz és ammoniák képződik, 90 foknál a legbelső részben savak keletkeznek, a barnulás egyre sötétebbre válik, megpiszkálásonál zsirsavak kozmás, szúrós szagát érzi az ember. A hőmérséklet már olyan nagy a szénarakás belsejében, hogy nedves desztilláció áll elő, kezd elszenesedni minden s mikor a szénában levő viz már mind gőzzé vált, száraz desztilláció folytatódik. Ekkor ammoniák és oxszigén képződik s ezzel robbanásra áll készen az egész szénatömeg.

A továbbiakban sebesen emelkedik a hő, a vegyi folyamatok egymásra torlódna, finoman elosztó szén és finoman elosztott vas keletkezik a növényi testből. Csak egy gyenge kis légvonat kell a most 280—340

A szénával megtöltött csűr keresztmetszete. Az elszenesedés a központról indul ki, jól láthatók a csatornák is. Kritikus pont, a hőmérséklet 90° .

fokos szénának, hogy az egész rakást robbanásba hozza.

A tűz ilyenkor mindig a szénarakás közepéből kiinduló robbanással kezdődik. A rakás belsejében részben elszenesedett szén meggyulladása a levegő okszigénjének s az ugynevezett pyrophor-vasnak segítségével történik. Érdekes megjegyezni, hogy a robbanásszerű kigyulladás már 170° fokon is bekövetkezik, ha a szén a betakarításnál rozsdás szerszámokkal került érintkezésbe, amikor ez a szerszámokból vasrészecskék keverednek a szénához; elősegítik a kigyulladást erősebb salétromtartalmu növények (pl. here, oroslánfog, stb.) is, melyek belekegyednek a szénába. Tudjuk, hogy a szén meg a salétrom a puskapor összetételében micsoda vegyi szerepet játszik s így elegendő arra utalnunk.

Miután az elmondottakból megértettük a szén öngyulladását, nézzük, mit értékesíthet ebből a gyújtogatás gyanúja miatt meginduló bünygyi nyomozás.

Mindenekelőtt megbízható tanukat kell szereznünk a tűz kitörésének körülményeiről. Mondassuk el velük megfigyeléseiket. A hirtelen, robbanásszerűen kitörő tűz, mely a csűr vagy padlás tetejének levetésével vagy hirtelen átszakításával jár, rendszerint öngyulladásra enged következtetni. A robbanás által okozott hasadékokban megtaláljuk a törött cserepeket, ha cserepes tetőről van szó. Az egész épületre nyomban átharapó tűz is öngyulladásra mutat. Az öngyulladásnál a szénarakás belsejéből kiindulva ég először és nem a kerületén kívülről.

Amennyiben lehetséges, a tüzőltóknak bőséges vizmennységet kell bocsátaniok a szénára, hogy a nyomozó közegek az öngyulladás belső, csalhatatlan jeleit megállapíthassák. A szénarakásban ugyanis, mint azt elmondtuk, égési központ van, melyből égési csatornák indulnak ki a képünkön látható módon. A rakás égés után megmaradt részének lefordításával a központi tüzfészek s a tűz által még el nem ért égési csatornák minden nehézség nélkül megtalálhatók. Ezekben elszenesedett szén van, de hamu nélkül.

A központi tüzfészek s a csatornák megállapítása akkor is lehetséges, ha nem hányták még szét a szénarakást. Ebből a célból *Laupper*, a vegyész, egy 135 cm. hosszú, 4 és fél cm. széles acélcsövet használ, melyet *antipyrophor*nak nevezett el. E cső végére a képünkön mutatott vágószerkezet van felcsavarva. Ha a csövet felülről bedugjuk a szénába, a vágószerkezet az összes szénarétegekből mintanyagot gyűjt az acélcsőbe. Kihúzásnál tehát a próbából azonnal megállapíthatjuk az égési központ meg a csatornák jelenlétét.

Ha tüzfészek és csatorna nincs és az említett tünetek hiányoznak, öngyulladásról nem lehet szó. A nyomozás tehát vagy befejeződik ezzel a negatív eredménnyel vagy egyéb gyanúkok alapján más irányokban folytatódik; egy fontos lehetőséget mindenesetre kikapcsoltunk. Ez a nyomozási módszer feltétlenül megbízható s egyben azt is megakadályozza, hogy az öngyulladás »divatos tüzvésszak« lehessen. Svájcban a tüzesetek egész sorát sikerült tisztázni vele.

A csendőrségnek azonban nemcsak a már megtörtént károk körül gyanítható bűncselekmények ki-nyomozása a dolga, hanem tudnia kell a bajt megelőző módszerekről is. Annyival is inkább, mert mezőgazdasági államban a nemzeti vagyonnak nem csekély része lehet ilyen módon a tűz áldozata. *Müller dr.*, a svájci rendőrkapitány éppen ezért az *öngyulladás elhárítására* is megírja a módszereket az Archiv für Kriminologieban.

A veszélyeztetett szénarakás belső szenesedését

Az antipyrophor nevű kutató cső felcsavarható vége. Ezzel az antipyrophorral lehet megállapítani az öngyulladásos tüzfészeket és csatornákat a szénarakásban.

külső jelek mutatják. Ilyen külső jel a rakás tetejének süllyedése s a kozmás, kellemetlen szag. Ha ezt a kettőt észrevesszük, néha csak órák kérdése a kigyulladás. Fejlettebb gazdasági kultúrájú helyeken hőmérőzik a szénát, ez azonban a két svájci tapasztalata szerint nem elegendő, mert a bedugott hőmérő ritkán jut el az égési központig s csak az oldalak hőmérsékletét adja. A fentebb említett antipyrophor nevű csővel már pontosabb a mérés, a dróton lógó hőmérőt beleeresztik a csőbe s így lejut a tüzfészekbe. A hőmérőzés ilyenkor többnyire fölösleges is, mert a cső maga is annyira meleg a kihúzásakor, hogy kézzel meg sem lehet érinteni s ez már eleget mond.

A beszügyedés területén alkalmazott többrendbeli csöb-szurással elég jól megállapítható a tüzfészek terjedelme; a cső helyén maradt csatornán bizonyos kiszellőződés áll be, mely nem nagyon előrehaladott szenesedés esetén meg is menti a boglyát. Ha az elszenesedett széna friss levegőre jutva csillog, a kigyulladás pillanata veszedelmesen közel van. Ilyenkor a tűzoltók gyors munkája segíthet csak. A szénaboglya lebontása a legnagyobb elővigyázatot igényli. Minél közelebb érünk az elszenesedés fészkehez, annál erősebb a gőzök és mérges gázok jelentkezése, különösen a széngázé (vegytani nyelven szénoxid). Ezek a munka folytatását nagyon megnehezítik s a munkálatokat végző emberek számára nagy veszedelmet jelentenek. Ha közben a széna robbanásszerűen kigyullad, rés támad a kilobbanás helyén, aki ebbe a részbe belejut, menthetetlenül elveszett.

A robbanásszerű kigyulladás erejére következtethetünk abból a kísérleti adatból, hogy egy köbcentiméter szénából husz köbcentiméternyi gáz fejlődik az elszenesedésnél.

A Ludovika Akadémia évváró ünnepe.

Junius 26-án tartotta a Ludovika Akadémia ezidei évváró ünnepét, mely mint az előző esztendőben, most is nagy tetszést és elismerést aratott. Első számként *Schenker* tanácsnok vezette be az akadémikusok öt különböző színű dresszbe öltözött csapatát, amelyek a honvédszenekar ütemeire érdekesebbnél érdekesebb szabadgyakorlatokat mutattak be, a sablontól teljesen eltérő villámgyors mozdulatokkal és alakzatokkal. Ezt *Haidacker* százados irányítása mellett voltizsálás követte. Pányvákön vezetett, nyergeletlen lovakon ugyancsak zeneszóra nagyszerű mutatványokat produkáltak az akadémikusok, egyesben, kettesben bravuros technikával. *Gjellner* századossal élén a szertornász csapas következett sorra, a legszebb és legnehezebb nyújtó és korlátgyakorlatokat mutatva be. Három szép gula zárta be ezt a számot. *Vitéz Víz* őrnagy vezetésével gépfegyvergyakorlatok, majd különböző kettes és négyes fogatok hajtása, azután *vitéz Szécsy* őrnagy vezénylese mellett egy zászlóalj zártrendű gyakorlata következett. Ami a szakasznál semmi, a századnál könnyű, a zászlóaljnál már ugyancsak nehéz. De az akadémikusok zászlóaljában épp olyan egy dobbanással, egy csattanással, egy villanással ment végbe minden ütem, mintha nem egy egész zászlóalj, de egy hat emberből álló, kitünően összetanult raj állott volna együtt. A dörgő tapssal jutalmazott számot szép lovaskarusszal követte. Megrendezése *Hugó Ottó* alezredes érdeme. A lovasok elvonulása után *Kálniczky Gusztáv* százados által betanított, páratlan ügyességet és sok összpóbat igénylő gummilabdászerű ugrógyakorlatokban gyönyörködött a közönség. A tornaünnepély első részét a legprecízebben végrehajtott tűzér hajtógyakorlatok zárták be. A pompás változatos műsor második részében történelmi képek elcvenedtek meg és tárultak a nézőközönség elé. A képek részben a magyar, részben az 1859-es olasz szabadságharcból vétettek. *Türr István* és *Garibaldi* is felvonultak és a publikum előtt lejátszódott a voltturnói csata, melyben az olasz-magyar szabadcsapatok megverték a nápolyi sereget. Amikor a zárójelenetben »Hungária« és »Itália« lábainál egyesült a szabadságáért harcoló két nemzet, a nézőközönség lelkesen éljenezte Olaszországot. A jelenlévő olaszok meghatottan, örömsugárzó arcokkal választak: »Evviva Hungaria!« Felejthetetlen szép nap volt.

Portyázás.

Konferenciára ült össze a kisántánt Bukarestben. Ezuttal hetedszer vagy nyolcadszor már. Minden évben össze kell jönniök, hogy egymást buzdítva, bátorítva, legalább kis időre megszabaduljanak attól a lidércnyomástól, mely mellükre nehezedik. A lidércnyomás: Trianon revíziója. Miként lehetne megmagyarázni, hogy ez a lidércnyomás még csak pillanatokra sem hagyja zavartalan Benes, Titulescu, Marinkovics álmait? A teljesen lefegyverezett Magyarország nem rendelkezik oly katonai erővel, mely a kisántánt territoriális birtokait ma vagy akár belátható időn belül vitássá tehetné. S mégis a nyugtalan álmok? Nem, ezért igazán nem lehet Európa előtt Magyarországot felelőssé tenni. A bizonytalanságnak és nyugtalanságnak az a nyomasztó érzése onnan származik, hogy évről-évre, sőt napról-napra mind világosabbá lesz a kisántánt képviselői előtt, hogy a Trianon által nekik juttatott préda megtartását nem garantálhatja még az a sokszoros katonai tulerő sem, amellyel ezen utódállamok eldicsekedhetnek. Ezen katonai fölényük dacára sem érzik magukat biztosan, mert ösztönük ugyanazt sugja nekik, mint nekünk a miénk. T. i., hogy a logikátlanság, lelkiismeretlenség, hazugság keverékéből keletkezett trianoni béke, dacára minden konferenciának, katonai szövetkezésnek, nem lehet tartós. A történelmennek törvényei vannak, melyek megtérnek bár rendellenességeket, de mindig csak — időlegesen.

*

Amig a bukaresti gyűléstcremben és az üléseket követő banketteken Benes a csehszlovák állam konszolidációjáról beszél, addig a tótok, ruthének — németeket, magyarokat nem is említve — elkeseredetten küzdenek a nekik megígért, de soha meg nem adott autonómiájukért. Amig Titulescu a Nagyromániában egyesített regátteli és erdélyi »testvérek« szeretetteljes egybejorrásáról áradozik, addig Gyulafehérvár körül még mindig összpontosított tekintélyes csendőrsztagok örködnek afelett, hogy a »testvérek«, kiket nagynehezen lehetett csak szuronyokkal egy »testvéri« bukaresti látogatástól visszatartani, hogy ezek nem kapnak-e ujra kedvet erre az utra, melynél a testvéri szeretet, előttünk szokatlan módon kaszákkal, fűtykösökkel, tűszöbe rejtett pisztolyokkal és késekkel szimbolizáltatott. Amig Marinkovics az S. H. S. állam paradicsomot jelentő demokráciájáról és a magyar iga alól felszabadított horvátokról emlékezik meg, a belgrádi szkupstinában egy szerb képviselő hat pisztolylővést küld a horvátok csoportjára, melyek közül kettő halált, három súlyos, egy pedig könnyebb természetű sebesülést okoz. Méltó és harmónikus akkord a Benes—Titulescu—Marinkovics trió bukaresti hangversenyére.

*

A képviselőházban hosszú heteken keresztül izgalmas vita folyt a gyufa körül. A kormánypárt azt mondotta, hogy a svédekkel kötött szerződés nekünk nagy előnyt nyújt, az ellenzék viszont, azt állította, hogy a szerződés nekünk nagy hátrányt, egyenesen nemzeti szerencsétlenséget jelent. Hogy a pro vagy kontra-pártiaknak van-e igazuk, azt mi nem dönthetjük el, mert ez már politizálás volna és mi nem politizálunk. Ezzel a gyufavitával kapcsolatban mindazonáltal mi is szeretnénk egy politikától mentes általános természetű szerény véleményt lefektetni. Eltekintve azoktól, akik ebbe a gyufaszerződésbe belekap-

csolódnak, senkit az országban nem érint és nem érdekel ez a gyufaügy konolyan. Ha a gyufa egy fillérrel csakugyan drágább lesz és egy erős dohányos embernél ez havonta 10 fillér tulkiadást jelent majd, ez még nem olyan nagy dolog, hogy emiatt az illető a Jakobinus sapkát a fejébe nyomja vagy jugoszláv mintára belelövöldözzön mások hasába. Nem fog ezen a gyufajavaslaton jennakadni se nagy, se kiscgazda, se nagy, se kisipares, se tisztviselő, se B-listás kollégája, legkevésbé a munkás, sőt még azok sem, akik a gyufafogyasztás terén ma előljárnak: a folytonjolyvást vizben és homokban mindig pőfékelő 15 és 60 közötti strandszépek. Ennek a gyufaügynek felújása azt jelenti, hogy tulságosan jól megy a dolgunk. Hál' Istennek! Ha már annyi időnk van, hogy heteken keresztül csak arról tárgyalunk, vajjon külföldi tőke bevonásával vagy anélkül gyártsák-e nálunk a gyufát, akkor ez a jólétnek, a gondatlanságnak kétségbevonhatatlan bizonyítéka. Mert ugye, teszem azt, ha mi volnánk Kína és nálunk szaladgálnának ferdeszemű hóhérok, hogy ennek szemeit kiszurják, annak mennyasszonyát elragadják, amannak, hogy eleven testébe hegyes karót verjenek, ugy-e akkor nálunk se csinálnának olyan nagy hühhót ebből a gyufaügyből? Ugye akkor még a legtüzesebb ellenzéki politikusok is belátnák, hogy a gyufaszerződésnél sokkalta komolyabb dolgok is vannak a világon. De hát Kína messze van és hál' Istennek, nekünk olyan jól, olyan nagyon jól megy a dolgunk.

*

Kun Bélát 3 hónapi börtönre ítélték Bécsben. Ezt a három hónapot is valószínűleg csak azért kapta, hogy legyen miből levonni a 2 hónapi vizsgálati jog-ságot. Háborodjunk fel ezen az ítéleten vagy neves-sünk rajta? Soroljuk fel ennek az individuumnak bünlajstromát magyar vagy déloroszországi szereplésének idejéből? S azután vonjunk párhuzamot bűn és büntetés között? Hagyjuk! Ne mondjunk véleményt az osztrák bíróság ítélkezése felől. Hiszen mit is kaphatott volna, ha nem három hónapot. Három évet? Ötöt, tízet vagy tizenötöt? Ugyan! Ennyit kaphatott volna egy mindennapi betörő is, ennyit kaphat egy csaló, aki csalt, mert így vélte elkerülhetni üzletének csődjét, ennyit kaphat a féltékenységtől agyongyötört szívű szerelmes, aki vetélytársát leszurta, ennyit kap a kiüzött, megbizhatatlan cseléd, ki bosszúból égő gyujtót dob volt gazdájának szalmakazlára. Nem! Kun Bélának egy egész ország gyásza feketítette be lelkét és csak a Krim-félszigeten huszezer halálra kintzett mártir vére tapad ezen a fekete lelken. Akár 3 hónapot, akár 15 évet szabott volna ki a bécsi bíróság, érzésünk, mindkét esetben egy marad; hogy vannak bűnök, melyeknek megtorlására a földi igazságszolgáltatás akár a legsúlyosabb formájában is, szánsalmasan, nevetségesen kevés.

*

Sehol a világon nincs annyira szeretetben összeforrv közönség és a közbiztonság embere, mint Angolországban. A közönség a rendőrt »Bob«-nak nevezi, ami egy becéző, dédelgető szó. A »Bob« finom, előzékeny, udvarias és mindenkinek mindenben szolgálatra kész. A mi pesti közönségünk is adott magaválasztotta neveket a rendőrnek. Sőt nem is egyet. Tucatszámra. »Zsaru«, »András«, »Fogdmeg« és még egynéhány ilyent. Ezek a válogatott szép elnevezések teszik aztán, hogy az »András« nem nöheti ki magát

»Bob«-bá. Ez azonban nem az ő hibája. Aki a pesti közönséget, aki a cinikus, gunyolódó, vitatkozó, jogász-kodó, kedvességet, ünnepélyességet, illuziókat lerombolni szerető »mieinket« ismeri, az tudja, hogy itt nem a »zsaru« a hibás. Benne kívül-belül megvan mindaz, ami őt a »Bob«-ból egyenrangúvá tehetné, sajnos, nem így áll azonban a dolog, ha a közönségünket az angollal összehasonlítjuk.

Figyelő.

Persze Lőrinc csendőr levele nagybátyjához, Viz Máté tiszthelyetteshez.

Kedves Nagybátyám!

Köszönöm szépen levelét; nem is hittem volna, hogy ez a Szélpál még idegenben is úgy meg tudja nevetetni az embereket. Az igaz, hogy nagy kópé, de az is bizonyos, hogy nagyon jó bajtárs, mert akárhány ördögös dolgot eszel ki, nem haragszik rá senki, még Vojcsik sem. Meg is mondta neki: »Nézd, Szélpáli, én azért nem haragszom rád, mert az butaság is volna, de meg ha haragudnék is, az csak nekem volna károm. Így legalább tanultam belőle. Leszek én még olyan csendűr, hogy még Te sem jársz túl az eszemen!« Össze is ölekeztek.

Persze, hogy ennek a nagy barátkozásnak meg van ám a maga magyarázata. Vojcsik azóta rájött, hogy meg-esik az ilyesmi mással is és hogy nem kisebbiti meg az embert a bajtársak előtt, ha valaki hiszékenységből vagy éppen járatlanságból pórul jár.

Nem mintha az alábbi eset hasonló lett volna az övéhez, de nagyon nagy rokonszenvet érez az eset óta a mi próbacsendőrünk iránt, aki két hónapi gyakorlati szolgálatra van ide vezényelve az első évi kiképzés után.

Bölcs Sándor próbacsendőr az illető és vele esett meg az alábbi eset.

Mindnyájan külszolgálatban voltunk, hogy kikerekítsük valahogy ezt a legujabb 300-as óraszámot. (Kovács Mózes azt mondja, hogy ment már annyit, hogy megjárta volna Jeruzsálemet is ennyi gözzel. S mikor egy izben nagyon elfáradva azt kérdeztem úgy félig magamban: hajaj, meddig tart még ez a közbiztonsági pótlék? — azt felelte: a térdedig öcsém, a térdedig! T. i. addig, míg a térdemig nem kopik a lábam.)

Na, nem is ezt akartam irni, az eset úgy történt Bölccsel, hogy telefonparancs érkezett Debrecenből, amelyik így szólt:

»Ma hetedikén tizennégykor előfogat várjon. Nagy Arnold őrnagy pont.«

Az Arnold szót sehogy sem értette meg Bölcs a telefonon, ezért a leadó lebetűzte, így aztán a következőképen írta le a parancsot Bölcs:

»Ma hetedikén tizennégykor előfogat várjon Nagy András, Róbert, Nándor, Ottó, László, Dezső őrnagy pont.«

Szegény Bölcs próbacsendőr, úgy gondolom, megzavarodhatott, mert még telefonparancsot sohasem vett le, amikor pedig letisztázta és arra gondolt, hogy ezt a parancsot még teljesíteni is kell, hát izzadhatott. De nem követett el semmi más baklövést, minthogy addig nyuzta a bírót, míg kiállította ebben a nagy munkaidőben a 7 őrnagy ur részére való 3 előfogatot.

Még a tetejébe meghagyta a bírónak, hogy ő menjen ki az őrnagy urak elé az állomásra, mert ő nem hagyhatja ott a laktanyát annyi időre.

Azért nem történt semmi baj a dologból; az őrnagy ur

mosolygott, a bíró dühöngött, Bölcs próbacsendőr pedig fizetett 2 előfogatot.

Kedves Nagybátyám, ne tessék rám neheztelni, hogy csak ilyen röviden irtam, de mostanában igen sok a mennivalónk, most is indulnom kell.

Mindnyájuknak jó egészséget kíván s alázatosan üdvözlő szerető unokaöccse: Persze Lőrinc, csendőr.

CSENDŐR LEKSZIKON.

102. Kérdés. *A járőr a köztisztaságot ellenőrző útján észleli, hogy a község belső területén több háztulajdonos nagymennyiségben halmozott fel trágyát. Ez szabályrendeletbe ütköző kihágás lévén, a járőr feljelentést tesz. A több háztulajdonos ellen ugyanazon a büncimen, ugyanazzal a kelettel tett feljelentést. Egyetlen és egységes ügynek kell-e tekinteni?*

Válasz. Az egyes háztulajdonosok ellen tett feljelentések mindegyike külön ügy, közöttük sem tárgyi, sem személyi összefüggés nincs s így a feljelentéseket nem is lehet egyesíteni s egyetlen ügynek tekinteni. A kihágásokat a rendőri büntetőbírósnak és egyénileg kell elbírálnia, mert az elkövető személyek mind különbözők, cselekményüket sem egységesen, hanem külön-külön, egymástól függetlenül követték el. Ezért az őrs helyes eljárása az, hogy mindegyik háztulajdonosról külön feljelentést készít s így juttatja ezeket el az illetékes hatóságokhoz, mert annak is szabály szerint minden egyes háztulajdonosra vonatkozó feljelentést külön kell iktatnia s külön ügyként kezelnie. Az őrs statisztikájában is tehát minden egyes háztulajdonos kihágása önálló elszámolás tárgya.

103. Kérdés. *A káros erdejéből levágott és halomba rakott, mintegy másfél köbméternyi galy-tüzelőjét elloptak. A tűzifa 6 pengőt ért. Mily büncselekmény ez?*

Válasz. Az 1879:XXXI. t. c. 90., illetőleg 69. §-a értelmében 60 P értékig az erdei lopás kihágás, a kérdésben leírt cselekmény az id. törv. 90. §-a alá eső erdei lopás kihágása.

104. Kérdés. *Ismeretlen tettes ellen tesznek feljelentést lopás miatt. A járőr megindítván a nyomozást, megtalálja az elrejtve lévő lopott tárgyat, majd azt is kideríti, hogy a tolvaj a sértett cselédje. A sértett azonban kijelenti, hogy nem kívánja a cseléd megbüntetését. A járőr a nyomozást abbahagyja, annak eredményét az illetékes kir. ügyészségnek jelenti. Irattári szempontból hogyan kell az ügyet az őrsön kezelni?*

Válasz. A Csüsz. 40. §-a értelmében az I. iratcsomóban kell kezelni az ügyet. Az őrsön feljelentés történt, a járőr nyomozott s az elkövetett büncselekményt kiderítette, feljelentést tesz az illetékes kir. ügyészségnél. Nem változtat a lényegen, hogy a Szut. 468 §-a c) pontja szerint a nyomozást abbahagyta, annál kevésbbé, mert nem tudhatja, hogy az illetékes kir. ügyészség is ezen a nézetten van-e a cselekmény magánindítványi jellegét illetőleg, avagy nem lát-e fennforogni a jelentés alapján más, hivatalból üldözendő büncselekményt.

105. Kérdés. *A Szut. 14. sz. mellékletén közölt jegyzék-minta utolsó rovata az őrizetbe vett tárgy tulajdonosának megjelöléséről szól. Kit kell általában a lefoglalt, illetőleg őrizetbe vett tárgy tulajdonosának tartani?*

Válasz. A kérdésben említett melléklet a Szut. 488. §-ára hivatkozással készült. A Szut.-nak ez a pontja az őrizetbe vett tárgy tulajdonosáról vagy birtokosjáról beszél. Nyilvánvaló ebből, hogy az említett rovat nem kívánja eldönteni a járőrrel azt az egyébként sokszor fogas és bonyolult kérdést, kit illet meg valójában a tulajdonjog

a lefoglalt tárgyon, hanem azt akarja pontosan megrögzíteni, kitől vette azt őrizetbe a járőr? Helyes tehát az, ha a járőr szorosan ehhez tartva magát, nem vizsgálja a tulajdonjog kérdését (ilyenkor nem is feladata), hanem egyszerűen akár kijavítva a rovat fejszövegét, azt állapítja meg, kinek a tényleges birtokában találta az illető ingóságot? Ez a tény fontos a bünpárben is, míg a tulajdonjog kérdésében a járőr nyilatkozata csak jogi vélemény jelentőségű lenne, aminek senkire nincs kötelező ereje. Természetesen a jegyzék-minta további kitöltésénél is ez legyen az irányadó szempont, vagyis érdekelt félnek az őrizetbe vétel elismerésénél is azt kell tekinteni, akitől a tárgyat elvették s vele kell a jegyzéket aláíratni. Megtörténhetik például, hogy a tárgy tulajdonját a járőr kétségtelenül megállapíthatja, de a tulajdonossal mégsem irathat alá semmit, mert távol van, megbízottja nincs kéznél. Ilyen az eset, mondjuk, ha egy MÁV.-jelzésű lopott tárgyat vesznek el a tolvajtól vagy az orgazdától messze a vasuti állomástól.

Nem azt akarjuk itt természetesen mondani, hogy adott esetben nem fontos a tulajdonjog kérdése a nyomozás során, például, ha a tolvaj arra hivatkozik, hogy a sértett által elloptának állított tárgy a sajátja. Ilyen esetben tudni fogja minden dolgát értő járőr, mily tényeket kell kiderítenie, hogy a tulajdonjog kérdését a döntésre hivatott bíróság meg tudja vizsgálni. Itt csak arról van szó, hogy az őrizetbe vett tárgy jellege, azonossága felől ne merülhessen fel kétség, ne gyanúsíthassa meg senki a járőrt visszaéléssel s ne tagadhassa le semmiféle érdekelt egyén, hogy a tárgyat tőle vették őrizetbe, az eljárás folyamán. Ez annak a bizonyos utolsó rovatnak jelentősége, semmi más. Nem kell senkinek sem zavarba jönnie, hogy a tulajdonosnak sokszor vitás személyét kell megállapítania. Attól meg éppen óvakodnia kell a csendőrnek, bármily nyilvánvaló legyen a tulajdonos személye, hogy a tulajdonjog kérdésében döntve az őrizetbe vett vagy megtalált tárgy visszaadása kérdésében állást foglaljon. Legfeljebb arról lehet szó, hogy nem vesz őrizetbe oly tárgyat, amelyet például lopás esetén a tolvajnál megtalált, ha az eljárás során bizonyíték-jellege nincsen s ha a tényleges birtokos tolvaj önként visszaadja azt a követelőző károsnak.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Sorozatos lopások kiderítése.

Nyomozta: KISS JÓZSEF II. tiszthelyettes (Ádánd).

Kiss József II. tiszthelyettes május 4-én átvette a csábi őrs ideiglenes vezetését. Bevonulása után nagy súlyt helyezett a kiderítetlen büncselekmények nyomozati iratainak az áttanulmányozására. Ennek során feltűnt neki két betöréses lopás. Az egyiket a kökeszii főjegyző sérelmére követték el kiderítetlen tettesek. Feltörték a pincéjét és egy 50 literes hordó borát ellopták, 14 hektoliter bort pedig a pincével itattak meg a garázda betörők. A másik betöréses lopás a kökeszii plébánost károsította meg. Sertéshúst, zsirt és kolbászfélét vittek innen magukkal a tettesek. Szelény községben bor, Sirak községben pedig egy ruhalopási eset maradt kiderítetlen.

Mint minden jó csendőrt hasonló helyzetben, Kiss tiszthelyettest sem hagyták ezek a kiderítetlen esetek nyugodni. Magához vette ezen kiderítetlen esetek iratait és az elkövetés helyén helyszíni szemlét tartott. A helyszíni szemle azonban nem járt eredménnyel. A legcsekélyebb nyom sem maradt vissza, melyen a nyomozás elindulhatott volna. Igaz

ugyan, hogy a kökeszi plébános éléskamrájának ablakrááján, melyet a lopás elkövetése után mázoltak kéesszürke színre, egy horzsolás volt látható, de ezt a nyomozást vezető tiszthelyettes alig méltatta figyelemre, hiszen az akkor is előállhatott, amikor az ablakot bezárták és kézzel a frissen festett ablakráához hozzáérték. Kiinduló pontnak ez bizony vajmi kevésnek látszott.

Néhány hete vezette már Kiss tiszthelyettes a reá bizott őröt, amikor Sirok községben újabb lopást követtek el. Ez alkalommal három sertéssonkát vitt magával a tettes.

Ez időben — 1918 nyara! — meglehetősen nagy számban kóboroltak katonaszökevények és hadifoglyok. Kiss tiszthelyettesnek gyanuja, amint később helyesnek is bizonyult, ezek ellen irányult. Ezen gyanuja akkor vetődött fel, illetve akkor erősödött meg, amikor besugójától azt az értesítést nyerte, hogy Kásás Margit*) szelényi illetőségű, rossz hírben álló nőt egy gyanus kinézésű, idegen katonával látta bemenni Balassagyarmatra. Az országuton a közelükben haladt, de a folytatott beszélgetésből nem tudott semmit kivenni. A katonát már másizben is látta a község környékén.

Ez után az ismeretlen katona után kezdett most Kiss tiszthelyettes puhatolni. Járőr nyomozás közben a Balassagyarmat közelében lévő egyik pusztához ért és ott lesállást tartott. Lesállás közben több mint 1000 lépés távolságban Kiss tiszthelyettes egy katonarútság alakot pillantott meg, ki szaporán szedte lábait Kökeszi község irányába. Miután a távolság oly nagy volt, hogy gyalog, pláne feltűnés nélkül, őt utólni lehetetlennek látszott, Kiss tiszthelyettes kölcsönként egy lovat a tanyán, járőrtársát ráültette és élénk ügetésben a katona után indította. Járőrtársa a katonát utól is érte és Kiss tiszthelyettes elé a tanyára visszakísérte.

A katona igazolásra szólíttatván fel, semmiféle igazolványt felmutatni nem tudott és mert tagadása amúgy is hiábavaló lett volna, mindjárt be is ismerte, hogy ő katonaszökevény, három hónapja, hogy csapattestétől, Esztergomból megszökött. Járőr a katonát átkulatta, de nem volt nála semmi található, ami arra engedett volna következtetni, hogy az előfordult lopásokat ez a katonaszökevény követte volna el. Azelőtt Ipolyság körül csavargott, most pedig itt jár Balassagyarmat vidékén. Tagadta, hogy a környéken őt bárki ismerné, avagy ő bárkit is ismerne.

Amikor a katonaszökevényt később Kiss tiszthelyettes besugójával szembesítette, ez utóbbi nem ismert rá határozottan, hogy ő lett volna az, akit Kásás Margittal együtt látott.

Mivel a vidéken a nyomozás során egyetlen ember sem akadt, aki az őrizetbevett katonát a községben kószálni látta volna és mert az ismeretséget Kásás Margit is tagadta, nem látszott más út hátra, mint az őrizetbevett, mint katonaszökevényt az illetékes katonai parancsnokságnak átadni.

Amikor Kiss tiszthelyettes erre már elhatározta magát egészen véletlenül észrevette, hogy a katonaszökevény zubbonyán a jobb hónalj és lapocka közötti részen egy kéesszürke színű folt van. Ebben a pillanatban eszébe jutott a kökeszii plébános éléskamráján az ablakráma színe.

Persze most újból kikérdezés alá vette a katonaszökevényt. Első kérdése az volt, hogy ez a folt hogyan került zubbonyára. A kérdezett azt felelte, hogy a katonaságnál asztalosműhelyben dolgozott és ott kenődött rá a festék.

De bizony Kiss tiszthelyettes most már ezzel a magyarázattal nem elégedett meg. Kökeszi községbe, a tett színhelyére kísért a gyanusított katonát, az éléskamra ablakrááján a lehorzsolás még látható volt s a festék színe teljesen egyezett azzal, amit a zubbonyon felfedezett.

A lopást azonban a gyanusított katona ennek dacára sem akarta beismerni. Tagadása mellett konokul kitartott. Kiss tiszthelyettesben most már újból megérlelődött a gyanu, hogy mégis csak ez lesz az az alak, akit besugója Kásás Margittal a balassagyarmati országuton együtt látott. Tanukat erre hiába keresett volna, de mert ebben a feltételezésben biztosnak érezte magát, meglepő házkutatást tartott Kásás Margit lakásán. A házkutatás során nagyobb mennyiségű szappant talált elő, melyről kiderült, hogy ugyancsak a kökeszii plébános tulajdonát képezi.

A nyomozás többi része ezek után már persze könnyen ment. Amint a szappanok előkerültek, Kásás Margit beismerte, hogy a lopást ő követte el a katonaszökevényel, akit már régebben ismer. Nemcsak ezt, hanem valamennyi kiderítetlen maradt lopást. Beismerő vallomása után a katonaszökevény nem tagadott tovább. Előadta, hogy a festékfolt akkor került zubbonyára, amikor a plébános kamrájába az ablakon keresztül bemászott. A lopott holmikat részben Kásás Margit sógoránál rejtették el, részben pedig elásták az erdőben. Járőr ezeket a dolgokat csaknem hiány nélkül meg is találta.

A katonaszökevény a komáromi katonai ügyészségnek, Kásás Margit pedig az ipolysági királyi ügyészségnek adott át. Ugyancsak oda jelentette fel járőr a lopásban, illetve a lopott holmik elrejtésében segédkező más három egyént is, kik Kásás Margittal rokonságban állottak.

*

Fentebbi esetből kitűnik, — amit az Utasítás is nyomatékosan kiemel — hogy a helyszíni szemle megtartásánál a legcsekélyebb, a legjelentéktelenebbnek látszó nyom, bűnjel stb. se kerülje el a nyomozó járőr figyelmét. Ime ez esetről egy kis festéklekaparás vezetett nyomra és ennek volt köszönhető a sorozatos lopások felderítése. Ha az eset nem is derített ki, a kiderítetlen eset iratánál ki kell ennek tűnni. Ha Kiss tiszthelyettes a pótnyomozásnál tudta volna, hogy ez a festéklevakarás kétségetkizárólag a lopás elkövetése utáni időből származik, akkor kezdettől fogva nagyobb jelentőséget tulajdonított volna ennek és a katonaszökevény elfogásánál mindjárt kutatott volna ezután az áruló festéknyom után, míg így csak véletlenül tűnt az szemébe. Ekként a nyomozást is 7—8 nap helyett egy nap alatt be lehetett volna fejezni.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(13. közlemény).

A csendőrnek nem szabad megengednie, hogy a bűnöst utközből valaki szidja vagy kinézi. Mindig arra kell gondolnia, hogy az illető az ő védelme alatt áll s még ha a legelvetemedettebb gonosztevő is, neki akkor is teljes erejéből védelmezni kell.

8. Ha a fogoly egyik helyről a másikra való átkísérés közben megbetegszik, orvosi segítségre! kell gondoskodni.

9. Ha éjjeli szállásra érkeznek, akkor az illető rendőrségi vagy községi hatóságnál megfelelő foghelyiségről kell gondoskodni.

10. A fogolynak nem lehet tetszésére bízni, hogy gyalog menjen-e vagy kocsin. Ezt az illetékes hatóságnak kell elrendelnie.

Ha gyaloglás közben a fogoly kijelenti, hogy nem tud gyalogolni, azt a csendőr a legközelebbi községi hatóságnak jelenti, aki orvosi vizsgálatot rendel el és akkor a csendőrt

*) Gyanusítottak nevét megváltoztattuk. Szerk.

a fogollyal vagy továbbgyaloglásra utasítja, vagy kocsit ad. Esetleg a foglyot kórházban vagy valami más biztos helyen tartja vissza.

Egyebekben a csendőrnek jogában áll igénybevenni s mindenki tartozik is neki segítségül fuvart adni, ha a foglyot másképpen nem tudja továbbkísérni.

11. A fogolykísérő csendőr a fogoly holmijára is ügyeljen s ne engedje meg, hogy az holmijaiból valamit eldobjon vagy valakinek átadjon.

12. Ha több a fogoly, akkor amennyire lehetséges, el kell egymástól különíteni őket, hogy ne tudjanak összebeszélni.

Ha utközben a fogolykísérő csendőrök arra jönnek rá, hogy a foglyok nagy száma miatt a bekísérés zavartalan-sága nincs biztosítva, segítséget kell kérni a legközelebbi községi vagy rendőrségi hatóságtól.

13. A hatóság, mely a foglyokat kísérés céljából átadja, köteles a csendőrt a foglyokra szükséges költségekkel ellátni. Gondoskodik a hatóság a csendőr utiköltségéről is a csendőrségi törvény 21. szakasza szerint.

Ha a csendőr a foglyokat akár az első csendőrál-lomáson vagy pedig ott, ahova utalva vannak, átadja, a parancsnokságához tér vissza, a hatóság elismervényt ad arról, hogy a foglyokat átvette s a csendőr állomáshelyére bevonul.

14. Fogolykísérétnél a csendőr töltött fegyvert visel.

VII. Katonaszökevényekkel való eljárás.

1. A szabadságoltakat szabadság-igazolvánnyal kell ellátni. Alkalmatlanság vagy pedig a kötelező idő leszolgálása folytán és elbocsájtottaknak erre vonatkozó okmánnyal kell ellátni. Ha okmány nélkül parancsnokságuk állomáshelyének körzetén kívül találtnak, szökevényeknek tekintetnek.

A csendőrség joga és kötelessége ezeket a szökött katonákat elfogni és a legközelebbi katonai hatósághoz elővezetni.

2. Éppen úgy fogja el és a legközelebbi katonai hatósághoz hozza a csendőr azokat a katonakötelezetteket, akik szolgálatra behívtak, de ennek nem tettek eleget.

3. Végül a csendőrség a legközelebbi katonai parancsnoksághoz kísérje be azokat a tartalékos katonákat is, akik behívást kaptak a hadgyakorlatokra és nem vonultak be.

1. A határszéli csendőrség is köteles ellátni az összes feladatokat, melyek eddig általában a csendőrségre nézve felsoroltattak.

2. Magán a határon különös figyelmet fordítson a csendőr az utasok utleveleire, hogy az országba ne szivárognak be büntettek és csavargók.

3. Különös gondot fordítson a csendőr a csempészekre, azonnal kísérje be őket a hatósághoz az áruval együtt.

4. A határ- csendőrök kötelesek a határ mentén (hosszában) cirkálni és a büntettek bejutását megakadályozni. Ha ilyenekre akadnak, elfogják őket és a hatósághoz bekísérik.

5. Az üldözésnél a csendőrnek csak az irányt jelölik meg, később pedig ő maga fogja a helyi viszonyok szerint a további üldözést végezni.

A csendőrségi szolgálat teljesítéséről szóló szabályzat FÜGGELÉKE.

I. Rész.

Az elfogás, bilincselés, fegyverhasználat stb. helyes alkalmazása.

Általános intézkedések.

Az elfogásnál és bilincselésnél a csendőrnek mindig szeme előtt lebegjen, hogy ez különösebb akadályok nélkül csak úgy fog sikerülni, ha azt a szükséges óvatossággal

végzi, csendben, komolyan, minden fölösleges felvilágosítás vagy vitatkozás nélkül. Nyers és nem óvatos magatartás, nem óvatos és határozatlan eljárás, a tapasztalat szerint inkább okai voltak az ellenállásnak és a csendőr megtámadásának.

Hogy az elfogandó ellenáll-e majd az elfogásnak vagy nem, azt előre tudni nem lehet. Valószínű, hogy igen, ha a csendőr erre felületes és határozatlan eljárásával alkalmat nyújt neki. Ezért ilyenkor a csendőröknek sohasem szabad elbizakodottaknak és vigyázatlanoknak lenni, mert ez rájuk nézve végzetes következményekkel járhat. Sohasem szabad nekik megfedkezni az óvatosságról és határozottságról, tekintet nélkül a személyekre és a bűncselekmény nagyságára, mely miatt az illető személy elfogandó, hanem minél óvatosabbaknak és határozottabbaknak kell lenniök.

Minden határozottság mellett is azonban mégis, amennyire csak lehet, kimélni kell az elfogandó hirnevét. Különösen kell erre ügyelni az olyan személyeknél, akik eddig büntetlenek voltak.

Az óvatosság megkívánja, hogy az elfogás, ahol azt a körülmények megengedik, egy tisztviselő vagy más hitelt érdemlő személy jelenlétében történjék, aki egyidejűleg az eljárás tanúja is szolgálhat.

Ha az elfogandó a csendőrök előtt nem volna eléggé ismeretes, érdeklődniök kell ő személyi körülményeiről valamely hitelt érdemlő személlynél; ezt különösen akkor kell megtenni, ha az elfogást idegen vagy ismeretlen helyen kell eszközölni.

Az idő tekintetében, hogy mikor eszközölni az elfogás, a viszonyok és körülmények az irányadók. Legalkalmasabb a minden ellenállás nélküli elfogásra a hajnal. Ilyenkor kell az elfogást eszközölni, ha erre mód van.

A járőr esetleg ráakadhat az elfogandóra nyílt vagy körükerített helyen több személy jelenlétében stb. Az elfogás eszközölhető fegyvertelen vagy fölfegyverzett személyekkel szemben. Az eset természete szerint a csendőr eljárása is különböző.

Amikor a járőr nyílt terepen akad az elfogandóra, a járőr vezetője hangosan feléje kiáltja — ha az elfogandó haladásban van — hangosan: »A törvény nevében állj!« Ezután a csendőrök a büntetteshez 3—4 lépésnyi távolságra közelednek, egymástól körülbelül három-három lépésnyi távolságra megállnak mellette és egyidejűleg a puskákat kész helyzetbe veszik.

Mindenféle szóváltást, huzavonát kerülni kell. A járőr-vezető az illetőt elfogottnak jelenti ki e szavakkal: »A törvény nevében Ön foglyom« és ha az eset természete szerint az elfogottat meg kell bilincselni, a következő szavakat is hozzáfűzi: »Most megbilincselem, ne álljon ennek ellen, különben fegyvert használok«.

Amikor a járőr-vezető a fenti módon az elfogottnak jelzi, hogy meg lesz bilincselve, egyidejűleg a járőrtársának parancsot ad: »Bilincselje meg!«

A járőrtárs erre elzárja a puskáját és a bal vállára teszi, a bilincset kiveszi a táskából és a fogoly jobb oldala elé lép úgy, hogy szétvetett lábánál állva, jobb lábával elérje a fogoly jobb lábát, bal vállát kissé hátrahuzza, hogy az elfogandó a puskáját meg ne ragadhassa.

Az így leírt eljárás mellett a fogolynak nincs rá lehetősége, hogy a csendőr puskájához vagy kardjához nyuljon, azonkívül a csendőr ezzel szilárdabb és biztosabb állást nyer, kezeit a bilincselésnél szabadon használhatja, ha szükséges, erőszakkal is végrehajthatja, a járőr-vezető pedig úgy foglal helyet, hogy a foglyot szem elöl ne tévessze, amíg a bilincselés megtörtént.

A járőrtárs elfoglalván a fent leírt állást, odakiáltja a fogolynak: »Nyujtsa a kezét!« s ezután elvégzi a bilincselést.

ugy, hogy előbb a jobb, azután a bal kezére fűzi a bilincsláncot.

Bilincselés és megkötözés.

A második csendőr — a »Bilincselje meg!« parancs elhangzása után azonnal a fogolyhoz lép és a következőképpen jár el: kiveszi a bilincsláncot a lakattal és kulccsal a járőr táskájából, kinyitja a lakatot, a kulcsot a zsebébe teszi, a nyitott lakat kampóját a bilincslánc első karikájába kapcsolja, a lakatot erősen tartja a jobb kezében úgy, hogy hüvelyk- és mutatóujjával a lakat kampójának forgását megakadályozza. Azután a láncot a középső karikán keresztül húzza úgy, hogy hurrok képződjenek, a bilincslánc másik végét pedig a bal kezével fogja. Most a fogolyhoz lép, felszólítja, hogy nyujtsa oda a jobb kezét, arra ráfűzi a hurkot és a bilincslánc mindkét végén gyorsan meghúzza. Azután a fogoly bal kezét a jobb kezére teszi s a csendőr a lakat kampóját belefűzi a megfelelő láncszembe úgy, hogy a kezek eléggé össze legyenek szorítva, hogy azokat kihuzni ne lehessen. Azután a lakatot bezárja.

Hasonló az eljárás két fogoly megbilincselésénél egy kézbilincsel. A bilincslánc először a veszedelmesebbik fogoly jobb kezére kerül, azután hozzá kell fűzni a másik balkezét, úgy, hogy a megbilincseltek kezei kézfejjel érintsék egymást. A bilincselésnek ez a módja akkor is használatos, ha több foglyot kell megbilincselni és nincs elegendő bilincs. Két fogoly megbilincselésénél mindkétiket külön is még lehet bilincselni úgy, ahogy az előre egy fogoly megbilincselésére elő van írva. Egymáshoz aztán fűzőláncsal kell fűzni őket.

Két-három megbilincseltek fogoly vagy két megbilincseltek pár összefűzése úgy történik, hogy a fűzőláncot a csendőr az első pár bilincsláncának második karikáján fűzi át keresztül, végső láncszemét pedig a harmadik fogoly vagy második pár bilincsláncának második karikájához lakatolja.

A fogoly minden szökéséért a csendőr felelős, ezért a belátására van bízva, mikor bilincseljen. Felelős azonban azért is, ha olyan egyéneket bilincsel meg, akiknél a bilincselésre semmi ok nem volt.

A foglyok szökését a fogolykíséret alkalmával azzal is meg lehet akadályozni, ha a fogoly lábát a térdek alatt egymáshoz köti a csendőr úgy, hogy a fogoly futólépést ne bírjon tenni.

A kocsin vagy vasuton történő fogolykíséretnél a foglyot a kocsi oldalához, illetve a padhoz kell kötni, a gyakorlatosan eszközölt fogolykíséretnél pedig a foglyot fűzőláncsal is lehet kísélni.

Ha pedig a bilincselést egy csendőrnek kell eszközölnie, kérje ehhez valaki segítségét.

A bilincset odaadja annak, aki segítségére jön és azt utasítással látja el, hogyan végezze a bilincselést; a bilincselés ideje alatt a csendőr a puskáját »kész« helyzetben tartja. A csendőrnek azután meggyőződést kell szereznie arról, hogy a bilincselés jól eszközöltetett-e s ha javításra szükség van, azt meg kell tennie.

Megkötözésnél az eljárás a következő: A kötözést végző csendőr a kötéel végeit a közepén levő hurkon áthúzva, két hurkot csinál, a fogolynak a háta mögé lép s annak mindkét kezére a csukló felett egy-egy hurkot fűz. Azután a hurkokat megszorítja annyira, hogy a kezeket ne lehessen azokból kihuzni. Hogy azonban a vérkeringés akadálytalan legyen, arra ügyelni kell.

A kötéel veszélyes gonosztevők megkötésére is használható, de ha a fogoly különösen veszélyes és szökésétől tartani lehet, akkor a térdei alatt is meg lehet kötni, természetesen úgy, hogy járni azért tudjon.

(Folytatjuk.)

HIREK

SZENDE JÁNOS százados.

Ujra egy feketekeretes név, megint egy fiatalon elhalt bajtárs neve ad szomorú bevezetést hireinknek. Ujra azokat a fájdalmas érzéseket kell átélnünk, amelyek a közelmúltban fogtak el bennünket egy fiatal bajtársunk ravatala mellett.

Szende János százados frissen hantolt sirja is egy reményekkel telt, fiatal bajtárs delelő életét zárta magába az enyészeti birodalma számára. 39 éves korában, váratlanul támadta meg a betegségek egyik legszeszélyesebb, legalattomosabb fajtája: a gennyes vakbélgyulladás. Halála előtt néhány nappal még szolgálatot teljesített. Amikor a betegség tünetei jelentkeztek, beszámolták állomáshelyéről, Tatáról, ahol szárnyparancsnok volt, a budapesti III. számú honvéd és közrendészeti kórházba és megoperálták, de segíteni már nem lehetett rajta. A hashártyagyulladást megelőzni már nem bírták s így a halkszavu, szelid lelkületű szerencsétlen bajtársunknak legszörnyűbb, legkinosabb haláltusák egyikét kellett átszenvednie. Július 6-án halt meg a kórházi ágyon.

Szerény egyéniségét mindenki szerette. Életnézete a legegyszerűbbek közé tartozott, azok közé az egyszerű erkölcsi életfelfogások és életberendezkedések közé, melyek a legszebbek, legnemesebbek, mert a kötelességtudat és szív adja meg minden sallangtól mentes egész tartalmukat. Mint jó bajtársat, mint a puritán derekasság emberét, mint egy kicsiny árva nagyon gondos, nagyon szerető atyját kísértük utolsó útjára olyan részvéttel, amelyet csak a legderékabbak s a legméltatlanabb szerencsétlenséggel sújtottak érdemelnek.

Temetésén, amely július 8-án Budapesten, a farkasréti temetőben ment végbe, megjelent a Budapesten állomásozó csendőr tisztikar és a székesfehérvári kerület tisztikarának küldöttsége Lózsá Jenő ezredes, kerületi parancsnok vezetésével.

A katonai egyenruhát 1910 október 1-én öltötte magára első ízben a volt cs. és kir. 52 gyalogezrednél. Két év múlva belépett a csendőrséghez s azóta becsülettel s hűséggel küzdött végig azt a sok megpróbáltatást, hányattatást és szakadatlan munkát, amit éppen a legutóbbi másfél évtizedben a csendőrsors jelentett. Kötelességtudása, áldozatkészsége soha cserben nem hagyta, így a helyét is mindenkor derekasan állotta meg. Alig három évvel nősült meg s élete zavartalan és biztos boldogságban telt, míg a gyilkos kór el nem ragadta a szerettei köréből. Fiatal özvegye és árván hagyott kisgyermeké szörnyű fájdalmában bajtársi és emberi szívünk melegével osztózzon: mi is.

Szolgálaton kívüli fegyverhasználat. A pállázai őrs távirati jelentése szerint Györök János csendőr f. hó elején Kisbocsva községben a nála volt Frommer pisztollyal négy polgári egyént, egyet súlyosan, hármat könnyebben megsebesített. A kivizsgálás folyamatba télelt.

Dicséret. A m. kir. csendőrség felügyelője dr. Benyák Dezső a szombathelyi III. csendőrkerületi parancsnoksághoz beosztott előadó ügyészt, mert mint ügyész helyettes nagy munkakedvvel, fáradhatatlan szorgalommal igen jó eredménnyel működik, előjáróját fejlett szakismerettel és helyes ítélőképességgel hathatósan támogatja, alárendeltjeit példaadó magatartásával minden irányban helyesen befolyásolja, a vegyesdandár parancsnok ügyész mellé történt kétizbeni

vezénylése alatt tanusított lankadallan szorgalma és szak tudása a parancsnok által is írásban elismertetett, *dicsérő elismerésben* részesítette. Ugyancsak a szombathelyi kerületi parancsnoksághoz tartozó *Horváth József III.* tiszthelyettest pedig, mert mint ügyészi irodai segéd munkás fáradságot nem ismerő szorgalommal igen eredményes működést fejt ki, előljáróit hathatósan támogatja, alárendeltjeinek pedig magatartásával igen jó példát mutat s őket kötelességtudásra hazafias szellemben oktatja és neveli; *Kárász János* debreceni csendőrkerületbeli, a csendőr ügyészhez beosztott tiszthelyettest, mert évtizedeken át teljesített szolgálati ideje alatt, mint katona és mint csendőr kiválóan képzettnek bizonyult, bírósági segéd munkási és jegyzőkönyvvezetői több mint 8 év óta pedig ügyészi iroda vezetői munkakörében szolgálati kötelességét felülmúló kimagasló érdekeket szerzett, a megbízhatóság, asszorgalom, kötelességteljesítés és pontosság tekintetében mintaképül szolgál, *okirattal megdicsérte.* — A m. kir. budapesti I. csendőrkerület parancsnoka *Varga Kálmán* gyalog tiszthelyettest, mert a gödöllői laktanyát fenyegető tűzveszélyt önefláldozással és gyors cselekvéssel utókövetkezmények nélkül gyógyult súlyos sérülés árán elhárította; *Szatmári István* gyalog tiszthelyettest, mert 17 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen eredményes tevékenységet fejtett ki és mint őrsparancsnok a galyagyöki őrsöt jól vezeti; *Bimbó István* tiszthelyettest, mert 22 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot buzgón és eredményesen teljesítette és mint őrsparancsnok helyettes őrsparancsnokát hathatósan támogatja; *Suri András* gyalog törzsőrmestert, mert 20 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen eredményes tevékenységet fejtett ki s mint őrsparancsnok helyettes, őrsparancsnokát odaadón támogatja; *Demeter Dániel* gyalog tiszthelyettest, mert 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot példás buzgalommal és igen eredményesen teljesítette; *Kányádi András* gyalog törzsőrmestert, mert a pilis-

vörösvári örskörletben elkövetett lopások tettesét és orgazdáját 43 órán át tartott szívós és leleményes nyomozás során az igazságszolgáltatás kezére juttatta, továbbá, mert egy betöréses lopásnak megszökött tettesét gyors, találékony és erélyes nyomlódözéssel Budapesten kézrekerítette — *dicsérő okirattal* látta el. Ugyancsak dicsérő okirattal látta el még még hosszabb csendőrségi szolgálatuk alatt tanusított kifogástalan magaviseletükért és eredményes tevékenységükért *Tóth Antal Vendel, Bazsó István, Pistyur József, Balogh Imre János, Sebők András* lovas és *Héjja Benedek* gyalog törzsőrmestereket; míg hason érdemekért *Elekes József, Csiki József, Györfi István* gyalog tiszthelyetteseket, *Hlinka Rezső, Kovács Béla, Palaki József* gyalog törzsőrmestereket, *Spisák Nándor* gyalog őrmestert, *Kerekes János, Török József* és *Zubor János* lovas őrmestert nyilvánosan megdicsérte. — A m. kir. szombathelyi III. csendőrkerület parancsnoka *Kuntár János* tiszthelyettest, mert mint a szombathelyi csendőrlaktanya gondnoka ezen beosztásában több mint 1 éven át nagy szorgalommal, fáradhatatlanul és igen eredményesen tevékenykedett, nyilvánosan megdicsérte. — A m. kir. debreceni VI. csendőrkerület parancsnoka *Tóth István, L. Sárközi Károly, Béla Mózes, Marinkás János, Vészi József* tiszthelyetteseket, *Koncsag Kálmán* és *Tóth János II.* gazdasági tiszthelyetteseket, mert szolgálati minőségükben minden alkalommal igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtettek ki, *dicsérő okirattal* látta el; *Páll István III., Kállai Gyula, Nagy Ernő* tiszthelyetteseket, *Daróczi Benjámin, Lajos István, Salánki András, Drágos László, Török János* és *Kiss Antal* törzsőrmestereket pedig ugyancsak buzgó és eredményes tevékenységükért nyilvánosan megdicsérte.

Elöléptek: A m. kir. pécsi IV. csendőrkerületben törzsőrmesterré: *Hetesi Gábor* és *Farkas Lajos* őrmesterek. Őrmesterré: *Spanits Albert, Nagy István IX., Sándor István I., Kovács József I., Balog János I., Kiss József X., Toldi XI. János, Szabó József III., Tabler József, Nagy Lajos I., Horváth Antal, Nagy Sándor V., Nagy István X., Horváth Gyula I., vitéz Hajpál János, J. Kiss Sándor, Tar József,*

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyárából erednek, silány, külföldön készült utánzatok. **Hegedűk, Trombiták, Harmonika** és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kiváncra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részleltézés!

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — — 16'80 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — 19'50 „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — 18'50 „
Ugyanaz extra finomban	— — — — — 25'60 „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelen van raktáron, tollforgókkal együtt	8'80 „

a 39 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

FIGYELEM! A legmesszebbmenő fizetési feltételek!

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

A Csendőrségi Lapok részére

HIRDETÉSEKET

kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**

V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.**

Telefon: T. 157—83.

Mindenemű megkeresések erre a címre intézendők.

Petrus János, Ihász Ferenc és Nagy Lajos csendörök. — A m. kir. debreceni VI. csendörkerületben örmesterré: *Dabóczi László* csendör.

Házasságot kötöttek: A m. kir. pécsi IV. csendörkerületben: *Viszhojfer András* tiszthelyettes *Gerő Juliannával* Kálmáncsán; *Baba Béla* törzsőrmester *Vörös Julianna* özvegygel Somogyapátiban; *Kardos József II.* örmester *Scheierman Margittal* Dunaföldváron és *Gyurka József* örmester *Vajda Irmával* Kadarkuton. — A m. kir. debreceni VI. csendörkerületben: *Bodnár Imre II.* oszt. altiszt *Fekete Juliannával* Debrecenben; *Károlyi Imre* örmester *Gombos Margit* özvegygel Hajduszoboszlón. — A m. kir. miskolci VII. csendörkerületben: *Tóth Máttyás I.* örmester *Gulyás Herminnel* Feldebrőn.

Eladó egy teljesen jókarban lévő Mignon írógép 100 pengőért, mely három havi részletben is fizethető. Érdeklődők forduljanak *Földesi Pál* csendörhöz, Ókigyisza (Békes m.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szíves figyelmébe!

Cikkét nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lakhelyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát feleslegesen beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert a gyakran használatos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozású vagy közérdekű csend-

őrségi kérdésekre a Csendör Lekszikon rovatban válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Hangya. A részvények beváltási kötelezettségét a pénzügyminiszter ur a valorizációs törvénnyel 1932-ig felfüggesztette. Valószínűleg ezért tagadta meg a kiskunhalasi Hangya szövetkezeti fiók a beváltást. Bővebb felvilágosítást a Hangya központ szövetkezeti ügyosztályának II. csoportja ad (Budapest, X., Közraktár-utca 30–34. sz.), ahol ígéretet kaptunk, hogy az Ön ügyét méltányosságból kedvezően fogják elintézni.

Máttra. 1. Az 1924. évi 26. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 233.500/Vl. b. 1924. sz. beügyminiszteri rendelet értelmében katonai és pótcsendőri szolgálati időt a csendőrségi szolgálati pótdíj szempontjából nem lehet figyelembe venni. E tekintetben attól az időtől számít a szolgálata, amikor próbacsendőrré lett. 2. Ne keressz, köteles-e vagy sem. Kára van belőle?

Szondi, Kaba. Utlevel ügyben forduljon a községi előjárósághoz. Ott megmondják, milyen okmányokat kell benyújtania s mi az eljárás. Határátlépési igazolványt csak a határmentén lakók kaphatnak, akiknek gazdasági érdekeik vagy egyéb ügyes-bajos dolgaik teszik szükségessé a gyakori és könnyebb határátlépést.

Székelyfiu. 1. Ideiglenes nyugállományban kötött házasság esetén is igényt tarthat a felesége kedvezményes vasúti utazásra jogosító arcképes igazolványra, ha családi pótlékban részesül. 2. Nyugállományban nősülők feleségének csak akkor van igényjogosultsága özvegyi nyugdíjra, ha a férj a nyugállományban történt nősülés után ismét tényleges szolgálatba lép és még legalább 3 évig szolgálatot teljesít.

Tisza. A községi előjáróságnál az anyakönyvvezetőtől részletes felvilágosítást kaphat ügyében.

H. L. 1. A vámőrségnél a csendőrségi kötelezőjének a letelte, illetve leszerelése után közvetlenül jelentkezhetik, akkor már semminemű szolgálati ut betartására, mint polgári egyén nincs kötelezve. A vámőrség — ha átveszi, illetve felveszi — a csendőrségnél szerzett rendfokozattal veszi fel. A nősülési kérvényét a vámőrségnél mint örmester azonnal

Hegedű Harmonium Tárogató csak itt a valódi **Cimbalom Harmonika Gitara**

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók. Művészi javít, legjobb hurokat készít. Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

Írógépek

Remington, Royal, Underwood, Adler, Ideal, Monarch és egyéb írógépek havi 20-40 pengős részletre is. „Energia” Alkotmány-u. 31. Mezőgazdák mellett.

TELEFON: 141-05.

TELEFON: 141-05.

GÁBOR LAJOS

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 30.

a legjobb szalagos légyfogó

Konyhák és istállók részére óriás alakban is kapható.

Mintával készséggel szolgál a gyár.

GÖTZL LIPÓT

Budapest VII., Cserei utca 14

Elsőrendű német gyártmányu

KERÉKPÁROK és VARRÓGÉPEK

véglegesített csendöröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók

Kerékpár-, Varrógép- és Gramofon kereskedés

RÓNA ERNŐ

VI., Podmaniczky utca 71. szám.

FEGYVEREKET ÉS TÖLTÉNYEKET

szállít
julgányosan:

KNÉBL FERENC puskaműves
Budapest, Baross-utca 17/c.
— ÁRLAP 40 FILLÉRELLENÉBEN —

headhatja. 2. A fogházörtséghez nincs felvétel s arra ki-látás sincs a közeli jövőben.

Várda. 1. Válasz lapunk 1926. évi 16. számában »H. Gy.« és az 1927. évi 4. számunkban »Buza« jelígre küldött üzenetünkben. Olvassa el a folyó évi 9. számban közölt 48. lekszikon válaszunkat is. 2. A rendőrséghez nincs felvétel. Erre a közeljövőben nincs is kilátás.

Hunyadi 56. Nagy elfoglaltság miatt a kézirat csak most kerülhetett sorra. Közöljük.

Gilitka. 1. Olvassa el a 2. pont 2. bekezdését, rajtunk kívül az is igennel válaszol a kérdésére. 2. Olvassa el a f. évi 9. számunkban közölt 48. lekszikonválaszunkat.

Törekvés. Ha van annyi pénze és szabadideje, hogy motorkerékpárt vásárolhat és használhat, ezt megteheti. Természetesen csak szolgálaton kívül. Az elsőfoku rendőrhatóságnál, — főszolgabíró vagy rendőrkapitányság — azonban mint csendőrnek is kérnie kell az ehhez szükséges engedélyt. Részletre azonban nem ajánljuk a vásárt.

Somogy. 1. A helyi őrsre is vonatkozik. 2. Ezt bizony mi sem tudjuk. Majd megtudja a parancsból. 3. Amikor kinevezett szakasparancsnok lesz. 4. Gyalogtiszti kardot köt.

Hévíz-gyógyfürdő. 1. A megszakított szolgálati idő beszámítása tekintetében mindaddig a jelenleg érvényes határozványok maradnak érvényben, amíg az 1921:XXXII. t. c. (katonai nyugdíjtörvény) hatályát a csendőrségre ki nem terjesztik. Ha ez megtörténik, akkor az összes katonai és csendőrségi szolgálati idő beszámítható lesz a megszakításokra való tekintet nélkül. Ebben az ügyben a tárgyalások már régen tartanak. A közeljövőben nem lehet várni az eredményes elintézését. 2. Örökbefogadott gyermek után is kaphat családi pótlékot, ha az 1925. évi 7000/M. E. sz. rendelet VI. fejezet 70. pontjában felsorolt feltételeket betartja. Az adatokat megtalálja a Csendőrségi Közlöny 1925. évi 24. számában közzétett 167.170/VI. b. 1925. sz. belügyminiszteri rendelethez csatolt 7000 M. E. sz. kormányrendelet VI. fejezet 70. pontjában.

Ónodi vár. Kérdésére lapunk 1925. évi 12. számában a 216. oldalon talál választ.

Verpelét. Válasz lapunk 1927. évi 12. számában »Tavaszk« jelíge alatt.

K. J. csendőr, Kartal. A levelében említett cég nem tartozik lapunk hirdetői közé, így panaszja ügyében semmit sem tehetünk. Ha nem felel meg az áru, amit ott vásároltak, ne vásároljanak ott többé.

Sz. L. nyugdíjas. Lakáspénzére előleget nem kaphat, erre semminemű jogalap nincs. Házépítésre kölcsönt a népjóléti miniszter urtól kérhet. A feltételekre vonatkozólag olvassa el lapunk f. évi 6. számában közölt 34. sz. lekszikonválaszunkat.

Jázmin virág. Olvassa el mai számunkban »H. L.« jelígre küldött üzenetünk 2. pontját.

K. A. őrmester, Hatvan. Édesanyja után családi pótlék folyósítását csak abban az esetben kérhetné, ha közös háztartásban élne vele s Ön tartaná el. Önre is ugyanaz vonatkozik egyébként, amit a mai számunkban »Hévíz-gyógyfürdő« jelíge alatt közölt üzenetünk 2. pontjában mondtunk. Az arcképes vasuti igazolványt anyja részére semmiképpen sem kaphatja meg, mert ez csak a feleséget és a törvényes vagy törvényesített s örökbefogadott gyermekeket illeti meg.

Sz. őrmester. Olvassa el lapunk 1925. évi 16. számában »K. J., Lengyeltóti« jelígre küldött üzenetünket.

B. F. törm., Mérk. Olvassa el mai számunkban »K. A. őrmester, Hatvan« jelígre küldött üzenetünket.

Hármashegy. 1—5. Válasz a lekszikon rovatban. 6. Nincs különbség, csak más a fogalmazás. 7. Olvassa el a Csüsz. 158. pontjának 2. bekezdését.

Járőrvezető. Elvileg a magasabb rendfokozatu vagy rangban idősebb a járőrvezető. Ezt alól csak akkor lehet kivételt tenni, a fiatalabb csendőrt csak akkor lehet az idősebbik csendőr járőrvezetőjéül kijelölni, ha az idősebbik járőrvezetőnek nem alkalmas. Hol az egyik, hol a másik csendőrt járőrvezetőül kijelölni természetesen nem szabad, ötletszerű kijelölésnek nincs helye.

Jegenye. Ha a szerző nevét is megírja, akkor meg tudjuk keresni, így nem.

MORT poloska-, rovar- és légyirtószesz

Poralakban is kapható

Mintával készséggel szolgál a gyár:

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára

Budapest, VII., Cserei utca 14.

Több mint 32 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

Előnyös 20—24 pengős havi részletre. Eredeti **Motobécane** francia motorkerékpárokat 840 pengőért.

kerékpáralkatrészeket lánctal., pedál, nyergeket **nagybani, eredeti gyári árban**

külső gummikat 6'80, belsőket 2'10 pengőtől. — Kerékpárok 136 P.-tól feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár és motorkerékpárnagykereskedők

Magyarország legnagyobb, legregibb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben —o— Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen

Lábizzadás, kézizzadás és hónaljizzadás csak helyes testápolással szüntethető meg.

E célra szolgál a **SUDORÁN**, melynek leírása a CSENDŐRSÉGI LAPOK április és május havi számaiban jelent meg. — Minden őrsnek feladtam mintaküldeményt. Kisebb része, mert szükség rája nem volt, visszaküldte, nagyobb része az árát beküldte. Igen kérem azokat, akik felhasználták és így kitűnő hatásáról meggyőződést szereztek, hogy a mellékelt befizetési lapon árát feladni szíveskedjenek.

Tisztelettel.
MOLNÁR JÁNOS
BOZSOK (Vas megye).

BUTORCSARNOK

ERNST GYULA, Budapest, VII., Dohány-utca 33.
(Klauzál-utca sarok) és **Dohány-utca 50.**

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

Butorhitel

a csendőrség tagjainak **Sándor Ignác** butoráruháza, Budapest, VI., Dessewffy-u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császár-ut között). Szállít készpénzárban kedvező fizetési feltételekkel **elsőrendű butorokat.**

BUTOR részleteire **Ó Budapest 3.**
olcsón VI., -utca
Postások és rendőrség szállítója.

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál

Budapest, VI., Király-u. 58—60

Ófensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Csendőröknek kivételes részleltételei kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(20).

— Óriás! Első lesz! Hát hogysis ne lenne első az óriás! Óriás első! Első óriás!

Aztán Venyige bácsi amint felíokczódott lelkesedése valamennyire lehiggadt, fogatkozatlan érdeklődéssel folytatta a levél olvasását.

»Remélem és szivemből kívánom, hogy jelen soraimat jó egészségben és változatlan boldogságban vegyék.

Kezeit csókolja és Venyige bácsit mély tisztelettel szívélyesen üdvözli hálás hívük

Gál Imre»

Venyige bácsi csalódottan ajtette ki a levelet a kezéből. Olyan elszontyolodott arcot vagott, hogy Jolánnak rögtön feltűnt.

— Nos, apus, mi az? Mi a baj!

Venyige bácsi görcsös, kemény ujjával idegesen pattintgatta az asztalt.

— Azt nem írta, hogy kinek küldi a fényképet...

Jolán meglepetten huzta fel a szemöldökét.

— Hát nekünk. Minekünk küldte

Venyige bácsi értetlenül dörmögött deres bajusza alatt.

— Nekünk. Dehát nem vághatjuk ketté a fényképet.

— Nem is kell, itt a kép.

Mondta Jolán és felmutatta a fényképet. Venyige bácsi mohón vette ki a kezéből.

Jó, akkor hát az enyém a kép. A szobámba teszem.

Jolán ijedten kapott a fénykép után.

— Nem, én nem így gondoltam, — pirulva hajtotta le a fejét. — Ugy szeretném, ha nálam maradhatna.

Venyige bácsi visszaadta a fényképet Jolánnak és búslomondással legyintett a kezével.

— Na látod, azért mondtam. Most nekem nincs.

Ezt olyan szomorúan mondta, hogy Jolánt nagyon meghatotta, mert ebből látta, hogy az apja mennyire a szívébe fogadta Gál Imrét. Könnyes szemmel adta vissza a fényképet.

— Itt van, apus, odaadom, ha úgy ragaszkodik hozzá.

— Nem, nem, akkor neked nem lesz.

— Majd írok neki, hogy ezt apus tartotta meg magának és megkérem, hogy nekem is küldjön egyet.

Biztatta Jolán Venyige bácsit, kinek erre egyszerre felragyogott az arca.

— Óriás! Ugy van. Irni kell neki. Majd én is írok. Küldjön még egyet. Biztosan küld.

Nyugtatta meg Jolánt és boldogan vitte magával a fényképet. Jolán forró, szerelmes pillantással bucsuzott el a kedves képtől és nem állta meg, hogy még utána ne szóljon.

— De jól vigyázzon rá, apus.

Venyige bácsi méltatlankodva szólt vissza az ajtóból.

— Óriás! Hogyne vigyáznék rá!? Aranyos keretbe tétetem a barátomat az óriást. Ott lesz a szobámban a falon. Megnézheted, amikor akarod.

Venyige bácsi valóban méltón megbecsülte Gál Imre képét. Üveg alá aranyos keretbe foglaltatta és az ágya fölé akasztotta a falra. De tévedett volna, ha azt hitte volna, hogy csak ő szokta a képet naponta többször is megnézni, mert bár Venyige bácsi nem vette észre, Jolán azóta mindaddig, míg a másik fénykép is megjött, az eddiginél gyakrabban, sőt valljuk meg őszintén, hogy nagyon is sűrűn fordult meg a Venyige bácsi szobájában.

XXVII.

Már elviritott az ártatlansziű hóvirág és a téltemető szép sárga virága, az ébredező fűszigetekből már a kökör-

csinek bontogatták rózsaszín-lilés hosszufürtű fejeiket. A barkák is már poroztak és a kert kanyargós utain trillázva szökdécselt a dalos pacsirta. A barkázó fehér nyárfa alatt szerelmes rigópár évődve kacarászott és mesterin összehangolt párdaluk ujjongva köszöntötte az ébredő tavaszt. Benne volt a tavasz már a levegőben, mely szélesen áradt be a kitárt ablakon és a kikelet sejtelmes illatával behozta a szobába a visszatért harangok felségesen zsongó zenéjét.

Husvét vasárnapja volt és Jolán a templomba készülődött. Éppen felvette az ünnepi ruháját, amikor odakint a folyosón felharsant Venyige bácsi nagy hangja.

— Óriás! Isten hozta! Kedves meglepetés. Óriási meglepetés!

Jolán megrezzent. Az öröm delejes árama jóleső melegen futott végig rajta. Az ajtóhoz lépett és úgy fülelt és figyelt, hogy egy hangot se veszítsen a kinti beszédből. Szeme felragyogott, fehér arcát bilorba vont a boldogság láza. Egyszerre a lelkére mehezdedve szoritotta, nyomta a kis szoba négy fala, ellenállhatatlanul vágyott most ki belőle; úgy érezte, hogy megfulladna, ha tovább bent maradna a szobában. Reszkető kézzel lenyomta a kilincset és a félig nyitott ajtón hirtelen kisurrant, mint a kalitka ablakán kirebbent madár.

— Gyere csak, Jolán, ki van itt? Nézd, mit kaptam.

Venyige bácsi az egyik kezével egy doboz finom szivart ölelgetett, a másikkal meg a Gál Imre hatalmas vállát veregette.

— Óriás! Óriás!

— Ni, ez csakugyan kedves meglepetés, nagy örömet szerzett nekünk. Isten hozta minálunk.

Üdvözölte Jolán nagy örömmel Gál Imrét, ki miután kezét csókolt, egy szép piros borsnyódobozt nyújtott át Jolánnak, rajta aranyszállal összefűzve a tavasz első gyönyörűsége, egy jószagu friss boglyabokrétá.

— Köszönöm szépen. Ó, mincké költött értem...

— Csekélység, Jolánka, szót sem érdemel...

— Óriás, hogyne érdemel! Hát ez a drága szivar? Nagyszerű ember, óriás!

— Maga nagyon jó hozzám, hogyan tudnám én ezt meghálálni, — mondta Jolán és forró, ígézetes tekintete hálálkodott csak igazán Gál Imrének, aki szerényen mosolygott.

— Ami a hálát illeti, abban még mindig én maradtam alul.

— Remélem, ezuttal nem siet úgy, mint legutóbbi látogatásakor?

— Ezt az egész napot maguknak szántam, ha nem leszek alkalmatlan.

— Már hogy volna? Hiszen látja, hogy micsoda örömben vagyunk. Ugy-e, apus?

Venyige bácsi jellegzetes szavajárásának hangos ismétlésével jelezte nagy örömét.

— Óriás! Óriás!

— Az esti vonattal továbbutazom.

— Kár. Nagyon örvendünk volna, ha még tovább lenne szerencsénk. De nem is kísérlem meg a marasztalást, mert tudom, hogy ki van mérve az ideje. Ugyis tudom, hogy szívesen maradna, ha lehetne. Ugy-e?

— Eltalálta, Jolánka, igazán, nagyon maradnék.

Venyige bácsi idegesen topogott, hogy szóhoz jusson. Látszott rajta, hogy már alig fér benne a szó.

— De Jolán, még nem köszöntötted az ujdonsült örsvezető urat.

Jolán boldog örömmel nézett Gál Imre gallérjára, hogy talán ott van valami változás, amit illeti volna észrevenni.

— Bocsásson meg, nem láttam meg a változást. Ne vegye figyelmetlenségnek, de őszintén megvallva nem értek

ehhez a csillagrendszerhez. Szívemből kívánok továbbra is sok sikert és jó szerencsét.

— Köszönöm szépen, kezét csókolom, de megnyugtatom, Jolánka, hogy nem vehetett észre rajtam változást, mert nem változott a gallérom. Ezúttal még csak cimbén gyarapodtam meg. A gallérom majd csak akkor fog megváltozni, ha örmester leszek, de az még messze van.

— Dehogy van messze, nincs az már olyan messze, mert úgy nézz rá, Jolán, hogy ötvennyolc között elsőnek végezte a tanfolyamot. Első volt ötvennyolc között. Első óriás!

— Igazán gyönyörű eredmény, ehhez már aztán szerencsét kívánhatok. Továbbra is olyan ütemben és akkor hamarosan üdvözölhetjük, mint örmester urat.

— Nagyon köszönöm a jókívánságokat, adja Isten, hogy minél előbb elérjen. De az előbb úgy vettem ki, hogy valahová készülődtek. Kérem, ne zavartassák magukat miattam.

— Nem, dehogy zavarna. A templomba készülődtünk.

— Nos, hát ha megengedik, magukkal tartok, ha nem leszek terhükre?

— Már hogy volna. Ellenkezőleg, mi most parádézni fogunk magával.

— Óriás, igen-igen. Óriás! — kiáltotta lelkesedve Venyige bácsi, akit egészen felvillanyozott a gondolat, hogy most már a világ szemeláttára dicsekedhetik jeles barátjával. Hiszen mit ért volna az egész, ha itthon maradtak volna a véka alá rejtett dicsőséggel.

— Óriás, rögtön mehetünk, csak elteszem az én drága kincsemet, óriás! — szivaros dobcsát boldogan ölelgetve sietve ment a szobájába.

— Én meg addig felnézek a doktor urhoz, amíg Jolánka is felkészül. Szeretném őt is meglátogatni.

— De már nincs itt. Ma korábban jött, mint rendesen és az előbb ment el. Azonban mondta, hogy ma még bejön. Ugy estefelé biztosan fent találja a rendelőben.

— Óriás, már itt is vagyok. Mehetünk? — kérdezte Venyige bácsi utrakészen.

— Én is megvagyok, — felelte Jolán. — Csak még ezeket a szép ibolyákat teszem vízbe, hogy el ne hervadjanak, — sietve tipogott be a szobájába. Venyige bácsi Gál Imrével lassan a lépcsőhöz felé tartott.

— Szerettem volna a doktor urat is meglátogatni...

— Már elment, de délután itt lesz. Ő is nagyon fog örülni, hiszen mindig kérdezősködik, hogy mi a hír a diszbetegről.

Beszélgetve mentek és Venyige bácsi apróra kérdezte Gál Imrétől a feldisítési ünnepély részleteit. Mire a kaput elérték volna, már jött is utánuk Jolán. Mint a mosolygó hamvas barack, ki volt pirulva. Lehet, hogy a sietéstől vagy talán más egyébtől. Ki tudja? Mindenesetre előnyös színében mutatkozott, mert amint így szembejött velük egyszerű, de izléses ruháskájában, bájosan mosolygó szép arcával, olyan viruló szépség volt, mintha maga a virágbontogató napsugaras tavasz lenne. Gál Imre szíve tüzet fogott és forró, szerelmes pillantással fogadta Jolánt, amikor hozzájuk csatlakozott. Közrefogták és beszélgetve mentek a nagy templom felé. Persze megint Venyige bácsi vitte a szót és ezer kérdéssel faggatta Gál Imrét, akinek már, csak Jolán kedvéért is, még egyszer el kellett mondania a feldisítési ünnepély részleteit.

— Óriás, óriás! — szólt közbe gyakran és tulfutott lelkesedéssel Venyige bácsi, aki elégedetten mosolyogva, büszkén düllesztette ki a mellét, amikor meglátta, hogy a járókelők szeme megakadt a daliás Gál Imrén. Ha pedig ismerőssel találkoztak, akkor meg éppen határt nem ismert Venyige bácsi boldogsága. Kalapját széles ívben meglen-

getve, harsány hangon köszönt az ismerősöknek, mintegy figyelmeztetve, hogy erről még beszélünk. Előre hizott már a gondolatától is, hogy milyen nagyszerű lesz, amikor ennek és ennek az ismerősnek, aki látta őt az érdemkeresztes Gál Imrével sétálni, majd büszkén el fogja mondani óriás barátja óriás tetteit.

Igaz is, hogy amerre mentek, mindenki megnézte őket. Még akik nem is értettek hozzá és nem vették észre az érdemkeresztet, azok is valami különös tekintettel akadtak meg a jóképű Gál Imre deli termetén és ugyanakkor értetlen szánakozó pillantást vetettek a görbehátú Jolánra. Olyan volt ez, mintha e tekintet és pillantás között a megütődött, elámult szemekben tapintatlan kérdés, hogy hogyan kerültek ezek együvé, a nagy sudár tölgy, meg a görbe kis boróka. De ők ezt nem látták meg. Jolán szemlesütve haladt és ha szép szemét időnkint úgy fel is vetette egy pillanatra, akkor is csak Gál Imrére nézett, aki szintén ugyanugy volt vele, szerelmes boldogságában nem látott mást, csak Jolánt. Hármuk közül csak Venyige bácsi vette észre a feléjük lövelő tekinteteket, de ő is csak azt látta meg, hogy megbámulják daliás barátját és ez büszkeséggel töltötte el Gál Imréért rajongó lelkét. A templomban is, míg a fiatalok ájtatosan imádkoztak, ő serényen jártatta körül a szemét és ha ismerősre talált boldogan mosolyogva bólintott a fejével.

Templomozás után kimentek a sötétérre a tavaszi nap-sütésben nyüzsgő emberáradatba. Séta közben egyszer mégis csak észrevette Gál Imre azokat a különös tekinteteket, melyek hol őrajta, hol Jolánon akadtak meg. Nyugtalanította, mit néznek rajta. Kissé visszamaradt és végigpillantott magán, de rendes és tiszta volt a ruhája. Nem volt rajta semmi hiba. Akkor aztán átsiklott a tekintete Jolánra, aki akkor éppen előtte haladt. Megiátta a Jolán görbe hátát és eliszonyodott. Hogyan lehet az, hogy most olyan elriasztó hatással van rá? Hiszen tudott róla és mindig is sajnálta érte szegény Jolánt. Amikor belészeretett, valahogyan megfélemedezett erről a fogatkozásáról. Most azonban teljes szörnyűségével rikkant ki az éptestű emberek közül. Most már megértette a közékük furakodott kíváncsi tekintetek jelentőségét. Mintha jéghegy szakadt volna forró szerelmes szívére, egyszerre olyan hideget érzett a szíve táján. Bár szerette és sajnálkozva szánta szegény nyomorék Jolánt, mégis lassan olyan érzése támadt, mint akinek feltveörzött gyémántjáról azt mondják, hogy értéktelen üveg-szilánk.

Ez a váratlanul jött önkéntelen érzés teljesen leverte Gál Imrét. Gyötrő gondolataiba mélyedve szótlanul haladt Jolán mellett, ki szerencséire nem vett észre semmit. Mégis mintha tudatalatti ösztönével megsejtette volna a szerelmét fenyegető veszedelmet kedvesen zengő hangján egész uton csicseregve csacsogott és igyekezett olyan vonzóan szeretetre-méltónak mutatkozni, amilyen kedves csak ő tudott lenni. Amellett, amit még eddig az apja előtt sehasem tett, sűrűn emlegette, hogy ő a Gál Imre testvérkéje.

Bájos kedvessége a váratlanul jött sötét gondolatokat hamar feledtette Gál Imrével, aki az ebéd alatt már egészen felderült, mert az asztalnál Jolánnal szembe került.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.